

Under Dusken

STUDENTAVISA I TRONDHEIM NR.3 110. ÅRGANG 27.02.24 - 19.03.24

Scientist rebellion i Trondheim 12 | En shopoholikers bekjennelser 28

Intervju med Oliver Lovrenski 40

Ytringsfriheten under lupen:

Kontroversielle forelesere skaper engasjement

GRATIS

RADIO REVOLT

DIN STUDENTRADIO
I TRONDHEIM.

Lytt på DAB, som podcast
eller på radiorevolt.no

12

SCIENTIST REBELLION TRONDHEIM: Bli kjent med tre av aktivistene i organisasjonen

16

YTRINGSFRIHEIT I AKADEMIA: Kan forelesere uttale seg om nær sagt hva som helst?

24

SKATTEN LIGGER PÅ BUNN: Til utgavens matspalte har vi søppeldykket etter ingredienser.

28

EN SHOPHOLIKERS BEKJENNELSER: Flere velger å kontrollere forbruket sitt med et kjøpefritt år.

40

INTERVJU MED OLIVER LOVRENSKI: Den prisvinnende forfatteren av *Da vi var yngre* er blant de yngste i spillet.

52

INTERVJU MED ÆVESTADEN: Under Dusken har pratet med den svensk-norske trioen som krysser grensene mellom det moderne og tradisjonelle.

LES MER PÅ UNDERDUSKEN.NO

REDAKTØR UNDER DUSKEN
Mari Kaslegård
– Tlf: 416 62 680
avisredaktor@studentmediene.no

NESTLEDERE UNDER DUSKEN
Sara Løvteit
– Tlf: 412 95 877
avisnestleder@studentmediene.no

Margret Meek
– Tlf: 991 29 994
nettredaktor@studentmediene.no

ANSVARLIG REDAKTØR STUDENTMEDIENE I TRONDHEIM AS
Herman Østby
– Tlf: 960 45 919
ansvarligredaktor@studentmediene.no

DAGLIG LEDER
Alle Nordli
– Tlf: 920 49 070
dagligleder@studentmediene.no

SALGSSJEF
Rohit Balasubramaniam
salgssjef@studentmediene.no

NYHETSREDAKTØR
Kristoffer Ramsøy Fredriksen
nyhetsredaktor@studentmediene.no

DEBATTREDAKTØR
Bård Flatjord Netland
debattredaktor@studentmediene.no

AKTUALITETSREDAKTØR
Christina Xenaki
aktualitetsredaktor@studentmediene.no

KULTURREDAKTØR
Christian Ryssdal
kulturredaktor@studentmediene.no

FOKUSREDAKTØR
Tuva Marline Ambjørseid
fokusredaktor@studentmediene.no

MUSIKKREDAKTØR
Mats Fosdahl
musikkredaktor@studentmediene.no

FOTOREDAKTØR
Pia Arnisen
fotoredaktor@studentmediene.no

GRAFISKSJEF
Elaine Kielland
grafisksjef@studentmediene.no

ILLUSTRASJONSSJEF
Victoria Lillejord Stenshagen
illustrasjonssjef@studentmediene.no

DESK
Katrine Sætereng (sjef), Karianne Folkvord Furset, Ingrid Ytterland, Even Kaushik, Erlend Gylver, Elfrida Setra, Cecilie Bjørnsdatter Raustein, Bård Flatjord Netland, Benedikt Erikstad Javorovic, Bendik Brodshaug, Astrid Lie Sætaberget, Andrea Barland, Amanda Hytten Bjerknes

GRAFIKERE
Elaine Kielland (1-5)
Maria Barfod (6-15)
Eva Langholm (16-31)
Elaine Essén (32-45)
Ingrid Kvernevik Knudsen (46-57)

KORREKTUR
Cecilie Bjørnsdatter Raustein

FORSIDE
Kian Nouri

TIPS OSS!
tips@studentmediene.no

ANNONSERE?
salgssjef@studentmediene.no

Under Dusken er et uavhengig organ for studenter i Trondheim, utgitt av Studentmediene i Trondheim AS. Under Dusken blir distribuert gratis i Trondheim, og kommer ut seks ganger i semesteret. Under Dusken arbeider etter god presseskikk i henhold til Vær Varsom-plakaten. Den som mener seg rammet av urettmessig omtale oppfordres til å kontakte redaksjonen.

Under Dusken blir utgitt av Studentmediene i Trondheim som får økonomisk støtte av Velferdstinget i Trondheim og Studenter-samfundet i Trondhjem, som står uten redaksjonelt ansvar.

Miljøtrykksak fra
Trykkpartner AS.

Lisensnr. 241823
Sertifikat nr. 1638

TRYKT I
NORGE
NO - 123

Det eneste problemet med inest er om man får barn

DYPPDYKK **NERDY** UNDERHOLDNING MAT
SEX KULTUR SATIRE
SAMFUNDET INTERVJUER **DRAM** SKETCH
REPORTASJES STUDENT
HUMOR NYHETER
TÅRERTESTER TRONDHEIM **PORTRETT**

underdusken.no/video

LEIAR

Mari Kaslegard
REDAKTØR I UNDER DUSKEN

Jag kunnskap, ikkje diplom

Det er på tide å spørre oss om det er for lett å plagiere masteroppgåver eller for vanskeleg å droppe dei.

Mange unge kjenner stadig på forventinga om å ta ein lengre akademisk grad. Mastergraden har blitt den nye bacheloren – minstekravet. Stemmen i samfunnsdebatten som meiner dette er ein urovekkande trend, har kalla fenomenet «mastersjuka».

Martin Thaulow er blant dei som skriv masteroppgåver mot betaling og har gått ut i media og kritisert den akademiske standarden. Ifølge han er det lett å fabrikkere ei tilfredsstillande oppgåve utan noko særleg kunnskap, og marknaden er visstnok svært god. Det får ein til å tvile på om masterstudentane faktisk er interesserte i faga sine.

At fleire og fleire tek høgare akademisk utdanning, verkar som eit positivt steg mot kunnskapssamfunnet. Når det likevel er fleire som tek master med liten (eller ingen) innsats, kan det tyde på inflasjon i akademia. Det blinde masterjaget går ut over talet på fuskesaker, kvaliteten på oppgåvene og til slutt forskinga.

Når du, student, omsider skal søke fulltidsjobb, krev mange arbeidsplassar ein master. Likevel er det ikkje gitt at denne utdanninga gjer ein betre skikka til å utføre arbeidsoppgåvene i jobben. Ta til dømes dei norske ministrane. Fleire av dei har årevis med verdifull erfaring, men må likevel ta ein eller annan «bindestrekgrad» for å legitimere stillinga si.

Eit argument mot den foreslåtte diagnosen er at lengre utdanning vitnar om attraktive eigenskapar, ikkje berre fagleg kunnskap. Ein viser at ein kan møte fristar, jobbe mot langsiktige mål og ta til seg ny kunnskap. Er ikkje dette evner ein likså godt kan få gjennom arbeidserfaring?

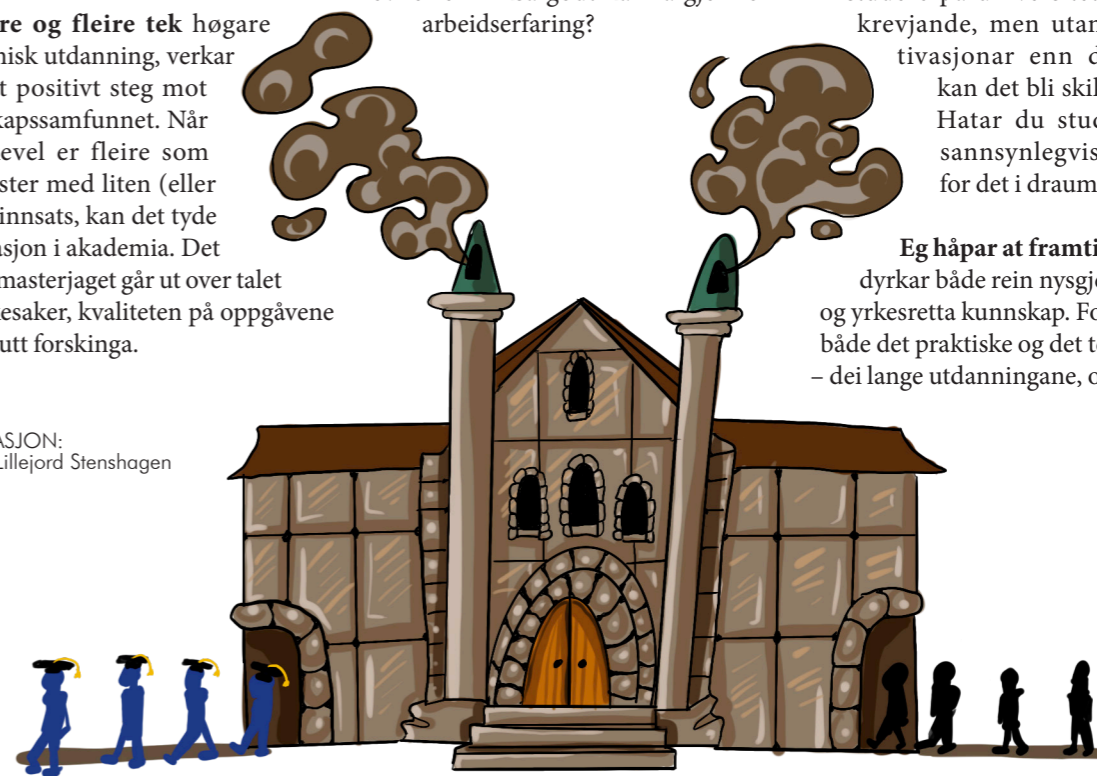
Det er synd at samfunnet har ei forventning om at ein *må* ha ein mastergrad for å kunne klare seg i livet. Det stemplar dei med lågare utdanning som mislykka og hindrar unge i å ta sjansar i frykt for å stå på bar bakke utan vitnemål.

Eit anna symptom på mastersjuka er at utdanningar som har pleidd å bestå av praktisk opplæring, har blitt teoretiserte. Akademisering av profesjonsutdanningar fører til høgare akademisk status, men også mindre yrkesretta lærdom.

Eg er redd for at masterforventinga kan utvikle seg til eit usunt utdanningspress. Å studere på universitetet *skal* vere krevjande, men utan andre motivasjonar enn dei taktiske kan det bli skikkeleg tungt. Hatar du studiet, får du sannsynlegvis ikkje bruk for det i draumejobben din.

Eg håpar at framtidens studium dyrkar både rein nysgjerrigheit og yrkesretta kunnskap. For me treng både det praktiske og det teoretiske – dei lange utdanningane, og dei korte.

ILLUSTRASJON:
Victoria Lillejord Stenshagen

Gir **ATB** studenter ufortjente bøter?

Studenter opplever å måtte betale gebyr for å fjerne bøter de ikke skal ha.

TEKST: Emma Linnéa Holm-Ross | ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen
FOTO: Torstein Olav Eriksen

Facebookgruppen «Meldegruppe billettkontroll i Trondheim» har over 24 000 medlemmer. Her kan man stille spørsmål om billetter og bøter, samt sjekke hvor det er billettkontroll i Trondheim. I gruppen oppfordres det likevel ikke til å reise uten gyldig billett. Det var i denne gruppa at audiologistudenten Maja Kitty Toften

kommenterte sin opplevelse med ATB under et innlegg med spørsmål om bot og gebyrer.

Som student i Trondheim får du litt billigere bussbillett i ATB, så lenge du kan vise gyldig studentbevis under kontroll. Hvis ikke kan du risikere bot på 950 kroner, og eventuelt et videre gebyr for å fjerne boten. ATB godtar

kun Studentbevis-appen eller semesterkvittering som gyldig studentbevis for studenter i Trondheim. Det informerer ATB om på deres egne nettsider.

Fikk bot rett utenfor campus

Maja Kitty Toften studerer audiologi på Tunga campus ved NTNU. I fjor vår fikk hun en bot etter at mobilen gikk

tom for strøm. Toften hadde dermed ikke mulighet til å vise Studentbevis-appen, og det å vise fysisk student-ID uten semesterkvittering eller gå av ved campus var ikke nok for vektene.

— Jeg var forberedt på å få en bot siden jeg ikke kunne vise billett, men den fant de ved å søke opp navnet mitt. Likevel fikk jeg bot da de spurte om studentbevis, forteller Toften.

Toften forteller at hun følte at vektene med vilje gikk inn for å spørre henne om studentbevis, da hun allerede hadde fortalt at hun var gått tom for strøm på mobilen.

— Det jeg reagerer mest på, er at de spurte bare meg om studentbevis, selv om det var mange studenter rundt oss på bussen. Det føltes litt som at det var med vilje, siden de visste jeg ikke hadde strøm. Det føltes veldig unødvendig. Eksamensperioden er stressende nok uten å få enda et ærend man blir nødt til å gjøre innen én uke, sier Toften.

Vektertjenester hos ATB blir utført av Avarn. Administrerende direktør Kjell

studentbevis. Trondheim er en stor studentby, så det regner jeg med at de fleste er kjent med, sier Vik.

Han er også tydelig på at han er sikker på at vektene hans ikke gikk bevisst på Toften, selv om han ikke er bekjent med nettopp denne saken.

Boten man får for manglende studentbevis, ligger på 950 kroner. Hvis man har gyldig studentbevis, men ikke hadde mulighet til å vise den i øyeblikket, får man beskjed av vektene om at man kan få den fjernet på kundesenteret i etterkant.

For å fjerne boten må man ned til ATB sitt kundesenter innen én uke og vise boten man har fått av vektene, gyldig studentbevis og legitimasjon. Man må også betale 150 kroner som gebyr for å ikke ha vist gyldig bevis under kontroll, noe ATB kaller administrasjonsgebyr. ATB skriver på sine nettsider at reisende med studentbillett selv aksepterer risikoen for at Studentbevis-appen ikke fungerer under kontroll og dermed kan få gebyr.

Skal vurdere administrasjonsgebyret

Kommunikasjonsrådgiver Ole-Fredrik Lambertsen i ATB sier at de har forståelse for at mange kan reagere på gebyrene. Administrasjonsgebyret er der for å dekke de administrative kostnadene som oppstår i tilfeller som dette. Han forteller også at de skal vurdere ATB sine rutiner knyttet til administrasjonsgebyret på 150 kroner.

Lambertsen forklarer også at vektene sin oppgave ikke er å gi ut gebyrer, men å bidra til at så mange som mulig betaler for reisen de tar.

—Kontrollørene veileder kunder og sørger for at vi oppdager feilekspideringer og systemfeil sånn at vi kan rette feilene. Kontrollørene driver i tillegg med forebyggende arbeid opp mot skoler og studiesteder. Alt dette er viktig arbeid som bidrar til at alle kunder kan få en så trygg og hyggelig reise som mulig, forteller Lambertsen.

Han forklarer at når man reiser med billettkategori som krever at du viser gyldig rabattbevis i tillegg, som

VIL VURDERE GEBYRET: Kommunikasjonsrådgiver for ATB forteller at de vil vurdere administrasjonsgebyret som er satt. Foto: ATB AS

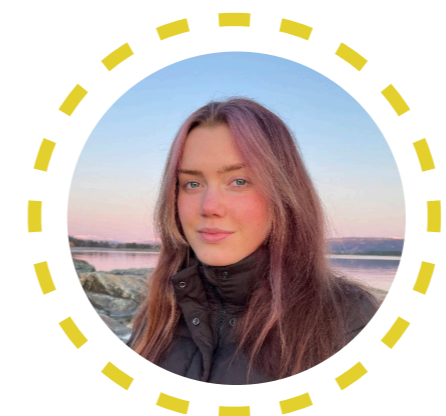
student og honnør, får man gebyr om man ikke får vist rabattbeviset under billettkontroll. Tilleggsgebyret er ment for å dekke kostnaden av jobben for å fjerne boten.

— Selv om dette koster oss i ressursbruk, skal vi likevel ta en vurdering om administrasjonsgebyret, forteller Lambertsen.

Kan man løpe fra vektene?

Ifølge ATB sine nettsider kan ikke vektene holde deg igjen i lengre tid, og en ansatt fra ATB må være til stede. Det skal også være en vurdering om behovet for å holde deg igjen er større enn ulempene det påfører deg. Lambertsen forklarer at det er et unntak der, og det er hvis kontrolløren blir utsatt for kroppskrenkelse. Da kan de, med henvisning til straffelovens paragraf 271, tilbakeholde personer til politiet kommer.

—Det lønner seg å alltid ha gyldig billett. Ha billetten klar før du går om bord, og pass på at du har strøm på mobilen, og at Studentbevis-appen fungerer. Da blir det en effektiv reise for alle, avslutter Lambertsen. **UD**

MÅTTE BETALE GEBYR: Studenten Maja Kitty Toften reagerer på at hun måtte betale et gebyr for å fjerne boten. Foto: Privat

Frode Vik i Avarn sier han ikke kjenner til saken, men at det er uheldig om Toftens påstander stemmer. Samtidig gjør han det klart at det er deres ansvar å sjekke at alle gyldig billett når de reiser.

— Vi skal selvfølgelig opptre ordentlig med alle reisende, men vi operer med et lovverk som sier at man skal ha gyldig billett tilgjengelig. Skal man reise med studentrabatt, skal man vise

Husk de ekte menneskene bak tallene

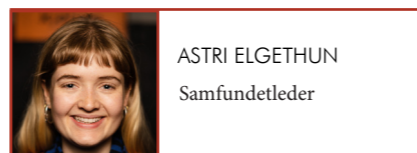
Krigen i Ukraina har pågått i to år. Tallene på døde mennesker, ødelagte områder og pårørende som aldri vil kunne glemme, blir bare høyere.

Det er to år siden Studentersamfundet vedtok å fordømme Russlands fullskala invasjon av Ukraina. Og det er ti år siden Samfundet vedtok å fordømme Russlands invadering av Krim og deler av fylkene Luhansk og Donetsk i Øst-Ukraina.

Krigen pågår ennå. To år med fullskala krig er gått. Antallet døde er ekstremt høyt og skadene ekstremt store. Begge sider underdriver sine dødstill.

Det reelle antallet drepte vet ingen. Både Ukraina og Russland holder skjult hvor mange som har blitt drept på egen side. Men begge kommer samtidig med høye anslag på antallet de har drept på den andre siden. For rundt et halvt år siden skrev The New York Times at amerikanske tjenestemenn anslo at 70 000 ukrainere var drept og 100 000–120 000 var såret. På russisk side skrev de at 120 000 var anslått drept og mellom 170.000 og 180.000 såret. Ukrainas militær hevder å ha drept eller såret 405 000 russere per 20. februar. Russlands forsvarsminister hevdet i desember at deres styrker har drept eller skadet 383 000 soldater.

Minst 10 000 sivile, og blant dem 560 barn, har blitt drept i Ukraina siden 24. februar 2022. Over 18 500 sivile mennesker er såret.

ASTRI ELGETHUN
Samfundetleder

ILLUSTRASJON: Kian Nouri

FN advarer om at dødstillene også knyttet til sivile kan være mye høyere. Ingen uavhengige eksperter har tilgang til russiskokkuperte områder for å bekrefte antall drepte.

Tallene er ubegripelige. Og det er ikke bare de drepte og sårede som lider av denne krigen. Til sammen er over 6,3 millioner ukrainere på flukt. Alle er påvirket og vil bære på et kollektivt minne om grusomhetene. En hel generasjon med unge menn er snart tapt. Flere og flere hjem, skoler og byer må bygges opp fra ruinene.

Uansett når og hvordan det ender, så ender det ikke godt. Men vi må ikke glemme. Vi kan ikke tillate oss å bli mettet av all urettferdighet og grusomhet vi ser i verden. Vi må holde øynene åpne og fortsette å si ifra når urett blir begått. Vi må fortsette å fordømme invasjonen, krigsforbrytelsene og drapene.

Uansett hvor lang tid det tar må vi ikke glemme de ekte menneskene bak tallene.

Kommentar:

Studenter, løft blikket

For elleve år siden sto det en tom stol under seremonien til Studentenes Fredspris. Majid Tavakoli, som da vant prisen, er igjen dømt til fem års fengsel.

ILLUSTRASJON: Eugen Johnsen

MARTIN STJØRDAL
GJERVAN
Leder i Studentenes Fredspris

LEA LAUVLAND LONGVA
Kommunikasjonssjef i
Studentenes Fredspris

I 2013 vant Majid Tavakoli Studentenes Fredspris. En fredspris som deles ut på vegne av alle norske studenter hvert annet år under ISFiT-festivalen i Trondheim. Da Tavakoli vant prisen, kunne han ikke komme til Trondheim fordi han satt i fengsel i hjemlandet Iran. Han ble fengslet i 2009 for å ha kritisert det iranske regimet i en tale og ble dømt til ni år i fengsel. Det ble en tom stol under seremonien og en tung stemning i salen.

De siste elleve årene har Majid vært fengslet flere ganger, nå sist i det beryktede Evin-fengselet i Teheran. Majid har vært en tydelig stemme mot Irans regime og kjempet for studentrettigheter, men også for fred, menneskerettigheter og demokrati, selv fra fengselet. Majid har nå på ny blitt dømt til fem års fengsel. Kun for å protestere. Kun for å bruke ytringsfriheten sin. Kun for å tenke, som han selv sier.

Det er viktigere enn noensinne å anerkjenne studenters stemme. Studenter er de første som tar til gatene og tør å kjempe mot urett. Studentenes Fredspris deles ut til en student eller organisasjon som gjør akkurat det. Vinnerne av prisen gis en plattform, økonomisk støtte og ressurser til å fortsette arbeidet sitt. Tidligere vinnere følges også opp så lenge de ønsker, og det er hvert år flere prosjekter

med tidligere vinnere. Om ett år skal en ny vinner hedres i Trondheim, og vi skal vise dem at vi hører på. Vi vil kjempe sammen med dem. For at vi skal kunne gjøre det, trenger vi nominasjoner.

Nominasjonene til Studentenes Fredspris er nå åpne. En ny vinner som kjemper for menneskerettigheter, fred og demokrati på en ikke-voldelig måte, skal hedres. Fordi kampen de kjemper hver dag, må ikke overses og ikke glemmes. Bruk muligheten og nominer organisasjoner og enkeltpersoner som du mener at kjemper en kamp som må løftes frem i samfunnsdebatten.

Lea Lauvland Longva er tidligere redaktør og aktiv illustratør i UnderDusken.

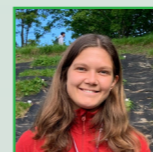

ILLUSTRASJON: Lea Lauvland Longva

Grå grytekluter eller et grønt lappeteppe?

«Vi har så mye natur i Norge» er en frase som gjør meg trist. Med dagens nedbygging lager vi grytekluter av naturens lappeteppe, som neppe er det kommende generasjoner trenger.

MARTINE ALEXANDRA
ANDERSEN HENNIG
Doktorgradstipendiat i
Green Move-prosjektet

Naturen er som et lappeteppe – tar du vekk rute etter rute, mister teppet sin funksjon. Til slutt sitter man igjen med haugevis av grytekluter. I naturen er enkelte lapper urgamle, som om de var strikket av generasjoner langt tilbake. Idet vi kutter dem opp, er verdien og arvegodset borte for alltid. Det beste vi kan gjøre, er å lappe naturen sammen for våre etterkommere og ikke la dem sitte igjen med grytekluter i kulden.

Problemet er at vi har konstruert naturen til å gi oss spesifikke ressurser som ender med at vi neglisjerer de usynlige gavene naturen gir oss. Intakt urskog og myr er våre største karbonlagre. Naturen drenerer vann og hindrer flomødeleggelser. Medisiner, fuglesang, sjelefred og sportsopplevelser. Inspirasjon til musikk, kunst og dans. Disse gavene er uerstattelige, og vi vet ikke godt nok hva vi mister når vi bygger ned.

Verden kan ta raske vendinger – i krig, klimaendringer og pandemi kan vi neppe vite når verden trenger en norsk naturressurs, unik plantart eller sopp. Da hjelper det lite med innendørs skisenter og hyttetomter. Å bygge opp naturen igjen kan være noe av det viktigste vi gjør for kommende generasjoner – la oss gjøre det mens vi fortsatt har lapper igjen.

Selv om trondheimsstudentene nok en gang ikke vil fjerne Equinors grep på studentfrivilligheten, vil jeg tro at en slik debatt ville vært uhørt ti år tilbake. Vår økonomi og vårt samfunn er konstruert for ustanselig bygging og hogging, men nå er tiden inne for å reparere og plante. Jeg har tro på at vi kan få det til, men tøffe politikere må gå foran, og dagens unge må sette krav.

Min drøm er at naturrestaureringen skal gi arbeidsplassene kommunene vil ha. Bønder, arealplanleggere, maskinførere, ingeniører, gartnere og kjemikere – listen er lang. Et økosystem er ikke bygd på en dag; det krever planlegging, lokale

hensyn og oppfølging. Det er så mye som må gjøres, og for å få effekt må det gå fortere enn naturen bygges ned. Faktisk kan restaurering av natur gi fordeler som er verdt 10 til 38 ganger mer enn kostnadene i form av gavene vi høster, ifølge Det internasjonale naturpanelet. Den dagen vi prater om hvor mange fotballbaner vi reparerer per minutt, kan vi klappe oss på skulderen. Da er jeg lykkelig.

La oss jobbe sammen for å sy sammen vårt vakre lappeteppe til det røde, det hvite, blå og grønne. Verktøyene og ekspertene er rett der ute, vi må bare jobbe sammen. Jeg nekter å se neste generasjon få nok et sett hestlige grytekluter til jul. Det er nok nå.

Martine Alexandra Andersen Hennig er tidligere journalist i Under Dusken.

Aktivistene i labfrakk: – Idéen om nøytrale forskere kommer fra middelalderen

TEKST: Anette Rauan, Sofie Bergset Janols | FOTO: Torstein Olav Eriksen

De har skapt trafikkork på Elgeseter bru, vunnet NTNU-pris for kommunikasjon og mener idéen om den nøytrale forsker er middelaldersk. Møt tre av aktivistene i Scientist Rebellion Trondheim.

– Forskere er privilegerte i den forstand at de ofte vet ting andre ikke vet. Det er normalt, det er faget deres. Men med kunnskap kommer det også ansvar. Man kan ikke sitte rolig og si «ok, jorden brenner». Du må få frem budskapet.

Det mener ingeniørstudenten Tiffany Tran-Heinerich. Hun kommer fra Frankrike, som er godt kjent for å demonstrere. Likevel var det utveksling i Trondheim som skulle gjøre masterstudenten til aktivist.

Thomas Ray Haaland og Angeline Bruls stemmer i. De tre er del av et nettverk av aktivister i labfrakk som kalles Scientist Rebellion. Haaland ble med mye fordi han så at debatten rundt miljøaktivisme dreide seg mye om at aktivistene manglet kredibilitet.

– At vi som forskere sier at vi har de samme kravene som Stopp oljeletinga, at de vet hva de snakker om, har endret debatten ganske mye. Hvis forskere kan bidra til at miljøbevegelsen blir tatt seriøst, syns jeg det er bra, og noe selvfølgelig å være med på.

Til vanlig er Haaland postdoktor i evolusjonær biologi og forsker på hvordan fugler responderer på ekstremvær. Bruls skriver doktoravhandling om hvordan biodiversitet endres over tid og

rom, men nederlenderen kjenner også på en trang til å handle nå.

– Forskning er en ganske langsom prosess. Ved å være med i Scientist Rebellion føler jeg at jeg gjør noe her og nå, noe mer aktivt ved siden av forskningsarbeidet mitt.

– **Det er oss og Saudi-Arabia** Scientist Rebellion (SR) er et internasjonalt nettverk av forskere og akademikere som søker å formidle alvoret i klima- og naturkrisen og viktigheten av handling nå. Ikke-voldelig sivil ulydighet er et hyppig brukt middel.

SR startet i 2020, og Scientist Rebellion Trondheim ble opprettet våren 2022. I Trondheim er det 30 til 40 aktive medlemmer, mest forskere og noen studenter. Haaland forteller om en organisasjon med horisontal struktur, uten leder og bindingstid. Dette delvis som filosofi, delvis av praktiske grunner:

– Nå er jo det å organisere ulovligheter ganske ille, men så er det ikke det vi driver med heller. Vi er individer som gjør dette fordi vi føler på et moralsk ansvar. Det må settes noe i system for samarbeidets skyld, men alle styrer seg selv.

Tran-Heinerich forklarer at SR Trondheim sine fokusområder er utfasing av

olje og gass, formidling om klimaendringene og mobilisering til handling.

– Vi har sett at Norge spesielt har et problem med klimafornektelse, så det er noe vi prøver å gjøre noe med, utdyper hun.

De viser til EU-studien fra 2022, hvor det kom frem at én av fire nordmenn ikke tror at klimaendringene er menneskeskapt. Haaland legger til:

– Norge er verst i Europa. Det er oss og Saudi-Arabia. Så vi har en jobb å gjøre.

Klimakaféer og kurs i sivil ulydighet

Og metoden? Scientist Rebellion er nok mest kjent for demonstrasjoner og sivil ulydighet. For du stod kanskje fast i kø da en gjeng forskere gjorde en «slow march» over Elgeseter bru i november i fjor, eller så du kanskje at de blokkerte veien foran Samfundet?

Haaland understreker at aksjonene bare er toppen av isfjellet av det de driver med.

– Aksjonene er på en måte kulminasjonen av alt vi gjør. Mye går ut på mobilisering av professorer og studenter. Så har vi også kunnskapsformidlingen, for eksempel gjennom foredrag eller klimakaféer på Antikvariatet. →

Videre forteller Haaland at de jobber mye på den vitenskapelige arenaen. Dette går mye ut på å publisere forskningsartikler om temaet, men også mobiler av forskere på konferanser:

– Faktisk har vi hatt trening i sivil ulydighet som ikke-voldelig aksjonsform på vitenskapelige konferanser. Det var veldig kult.

Sist, men ikke minst satser de på tilstedeværelse i medier og sosiale medier. Det er nettopp dette formidlingsarbeidet (altså ikke den sivile ulydigheten) som gjorde at organisasjonen i januar fikk prisen «Communicator of the year» ved Fakultet for naturvitenskap på NTNU.

– For meg var det et signal på at fakultetet anerkjenner det formidlingsarbeidet vi har gjort, at de tar det seriøst og støtter det, sier Bruls.

Haaland forteller at forskerkolleger på NTNU stort sett har vært positive, og at motstanden har kommet mest fra

LOVLYDIG BORGER: Angeline Bruls er vanligvis typen som venter på grønn mann før hun krysser veien, men mener det er verdt å bryte regler for klimasaken.

NØDVENDIG: Tiffany Tran-Heinrich mener det er nødvendig å ta i bruk sivil ulydighet for å sette søkelys på klimakrisen.

private forskningsorganisasjoner. Han syns likevel det var ganske betydningsfullt å få prisen fra fakultetet:

– Det var definitivt mye debatt rundt denne prisen, så jeg syns de hadde baller da de faktisk gjorde det.

Heller hjemme enn i fengsel

Pris eller ei, Tran-Heinerich er tydelig på at sivil ulydighet fortsatt er nødvendig.

– Vi er ikke ute i gatene for moro skyld. De som blir arrestert, har mer lyst til å sitte hjemme enn i fengsel. Problemet er at dette skaper mest oppmerksomhet, dette retter søkelyset mot saken, og spesielt når noen blir arrestert.

Bruls peker på at dette viste seg å være det mest effektive i borgerrettighetsbevegelsen i USA og India og i feminist-bevegelser. Hun håper på samme effekt i miljøbevegelsen. Hun legger likevel ikke skjul på at det krever litt av henne.

– Jeg er en som alltid venter på grønn mann før jeg går over veien. Jeg gjør aldri noe som ikke er lov. Så det er ganske interessant å ta et bevisst valg om at «ok, i dag skal jeg gjøre noe jeg ikke bør, ifølge loven».

Tran-Heinerich og Haaland beskriver aksjoner og sivil ulydighet som en blanding av positivt og negativt stress.

– Demonstrasjonene er ganske givende, selv om du selvfølgelig skulle ønske at de ikke var nødvendige. Samtidig er det veldig lett å føle at det er den riktige tingen å gjøre.

OPPLYSE: Thomas Ray Haaland føler han som forsker på feltet har et spesielt formidlingsansvar for å opplyse om klimakrisen.

Kan man være forsker og aktivist samtidig?

– I mange land i verden kan du ikke protestere eller bli forbundet med noen som gjør ulovlige protester. I Norge har vi faktisk dette privilegiet, forklarer Haaland.

Aktivistene forteller om forskere i andre land som har mistet jobben fordi de var aktivister. Selv mener de det bør være fullt forenlig å være forsker og aktivist. Bruls slår fast at idealet om den nøytrale og objektive forskeren er utdatert.

– Jeg har lært at idéen om den nøytrale forskeren kommer fra middelalderen. Datidens forskere var også munk som måtte leve en «renere» livsstil for en renere forbindelse til Gud.

Hun fortsetter:

– Selvfølgelig må forskningen min være nøytral, og jeg kan ikke finne på data, men jeg mener at det ikke begrenser meg når det kommer til å ytre meningene mine utenfor jobbsammenheng.

Haaland trekker linjer til debatten om ytringsfrihet i academia som har rast gjennom vinteren, spesielt på NTNU.

– Å begrense dem som vet best, å ikke la dem kommunisere på den måten de ser som hensiktsmessig, er ikke bra. Jeg synes det er veldig viktig at vi snakker om dette; for meg er det åpenbart at vi ikke gjør noe galt.

På spørsmål om de er bekymret for at forskningen skal tolkes som forskning med en agenda, understreker Tran-Heinerich at fullstendig objektivitet uansett er umulig.

– Altså: Alle har jo en mening. Du er aldri helt objektiv. Men så lenge forskere følger vitenskapelige metoder og er transparente i forskningen sin, ser jeg ikke hvorfor dette skulle være et problem.

MIDDELALDERSK IDÉ: Forskeraktivistene mener tanken om den nøytrale og objektive forskeren er middelaldersk tankegang.

Hun påpeker også at mye annen forskning er knyttet opp til bakenforliggende interesser.

– Det blir litt det samme som at forskerstillingen din sponses av Equinor. Du kan ikke være helt objektiv i den forstand.

“Det blir litt det samme som at forskerstillingen din sponses av Equinor. Du kan ikke være helt objektiv i den forstand.”

– Oljepengene er overalt

Når vi spør hva de tenker om NTNUs samarbeidsavtale med Equinor, ler de litt. Haaland svarer omsider:

– Mange biologer er imot den. Vi har også flere geologer i gruppa som jobber tett opp mot Equinor. De er enige med oss, men kan samtidig ikke gå ut og si noe om dette, fordi Equinor ville tatt det dårlig. Det er mye penger i dette.

Således ser forskeraktivistene på seg selv som en motvekt til andre sterke interesser.

– Oljelobbyistene og oljepengene er tungt til stede på NTNU, Samfundet og i studentorganisasjoner. De er overalt, forklarer Haaland.

Avstemningene om oljespons på Samfundet har de også fått med seg. Senest februar i år stemte medlemmene i storsalen på Samfundet mot resolusjonsforslaget som skulle hindre videre samarbeid med Equinor. Haaland syns det er bekymringsverdig at det virker vanskelig å drive med kultur, sport og studentfrivillighet uten den store oljesponsoren.

– Samtidig skjønner jeg studentene, og at de ikke vil miste UKA som de kjenner den. For meg blir det et stort symptom på et stort problem.

Medisin mot klimaangst

Haaland trekker frem et annet symptom på det store problemet, nemlig fenomenet klimaangst. Han tror at dersom professorer og formidlere har

en mer ektefølt og ærlig tilnærming til klimakrisen, vil det være sunt for alle.

– Jeg tror det kan bidra til at studenter og unge vil forstå krisen bedre, men også få et bedre grunnlag til å takle egen klimaangst.

En mer engasjert tilnærming har i alle fall hjulpet på for aktivistenes egen klimaangst. Tran-Heinerich ser på aktivistbobla som et lyspunkt i uken.

– Når man konstant hører og leser om alt som går galt, om krig og miljødelegger, så hjelper det å oppsøke en boble med folk som vil gjøre en forskjell. Det blir en slags mental medisin.

Haaland bekrefter at Tran-Heinerich ikke er alene om å selvmedisinere med aktivisme.

– Det blir som en medisin mot håpløsheten. Når vi spør folk hvorfor de gjør dette, snakker de ofte om at de har gått rundt med en følelse av håpløshet. Så innså de at dette er noe som kan ha en målbar effekt. Det gir håp. **UD**

SLOW MARCH: Forskeraktivistene i aksjon utenfor Studentersamfundet. Foto: Ivain Martinossi

TEKST: Ayne Kifle Assefa Aalen og Stener Storstenvik | FOTO: Toby John Varhaugvik

– Jeg opplever ikke begrensinger på ytringsfriheta mi, men kanskje jeg er naiv

Forelesnings salen er en arena der studentenes og de ansattes ytringsfrihet møter hverandre, men hvor mener studenter og ansatte grensen mellom dem går?

«Ytringsfrihet» er et viktig ord i norsk offentlighet for tida, og begrepet fikk på NTNU forny aktualitet i Borg-saka. Konstituert rektor Tor Grande mener det er et skille mellom akademisk og vanlig ytringsfrihet, men på campus er ikke alle samstemt.

Burde blitt kansellert

Utenfor Stripa på Gløs står tre kybernetikkstudenter i vårsola. Endre Vee Hagestuen, Tarek El-Agroudi og Finn Gross Maurer synes det er en fordel at foreleserne deres viser litt personlighet.

Kybernetikkstudentene sier at de har mislikt forelesere, men at de ikke vil ha dem kansellert av den grunn. De har også opplevd at forelesere deler politiske meninger og holdninger i forelesning, men de ser ikke på det som problematisk.

– Én av våre beste forelesere var hardbarka kommunist, liksom. Det har han alltid vært, og han er kjent for å være det. Men han var jo kjempegod, uansett

om du er enig i synspunkta hans eller ikke, sier El-Agroudi.

Gutta er enige om at de verste foreleserne er de som er uengasjerte. – Vi hadde kanskje en foreleser vi burde ha kansellert, men det var fordi han ikke brydde seg, sier El-Agroudi og ler.

Utveklingsstudentene Simone Heiss og Maria Spellerberg forteller at de ikke er bekymra for verken sin egen eller andres ytringsfrihet her i Norge og på NTNU. Heiss utdanner seg til tysk- og samfunnsfaglærer, og Spellerberg tar en mastergrad i språkutdanning.

– Dette med ytringsfrihet er spennende for oss som blir lærere, for når man jobber for staten i Tyskland, har man ikke lov til å dele politiske meninger med elever, forklarer Spellerberg.

Hun viser til at man for eksempel ikke kan fortelle elevene sine hva man stemmer i klasserommet.

– Når man signerer kontrakt, samtykker man til dette. Det er vanskelig; hvis man for eksempel skal undervise og fortelle om et høyreekstremt parti, er det

utfordrende å ikke vise hva man synes om slike holdninger.

Heiss mener at ytringsrommet er bredere på universitetet, men at ytringer må være basert på fakta.

– Universitetet skal være et fritt sted, men man kan ikke skade folk, for eksempel minoriteter. Det er forskjell på det personlige og profesjonelle, men likevel er det viktig at forelesere viser studentene hva som foregår i samfunnet rundt dem, sier hun.

– Det fine med akademia

El-Agroudi mener også at den akademiske ytringsfriheta verner om mer enn den vanlige ytringsfriheta.

– Det er noe med at kunnskap står i fokus. Jeg føler det er det fine med akademia, sier han.

Han utdyper at det gir rom for at man kan si det man mener og diskutere mer uavhengig av bakenforliggende interesser. →

– Det er annerledes enn hvis en bedrift med en agenda står bak, forklarer El-Agroudi.

Medstudent Endre Vee Hagestuen sier også at den akademiske ytringsfriheta er stor, og trekker fram at ansatte på NTNU ikke nødvendigvis representerer NTNU i alt de gjør.

– Det er jo deres arbeid, og det er det jeg tenker på med akademisk frihet, sier han.

Konstituert rektor Tor Grande forklarer at forskere og studenter på NTNU kan uttale seg om faget sitt, men også om ting de ikke har greie på.

– Som forsker eller student kan du uttale deg om nær sagt hva som helst, hvordan du vil. Det er nesten ingen grenser for hva en forsker kan mene noe om offentlig, sier han.

Uprofesjonelt

– Jeg har bare vært borti forelesere som kommer med saklige og objektive meninger, sier datateknologistudent Rebekka Stangvik.

Ved siden av nikker Kaja Jonasson som studerer industriell økonomi.

– Det er sånn det skal være, sier Stangvik.

På spørsmål om det ikke er en del av forelesers ytringsfrihet å dele hva de vil, inkludert politiske meninger, er begge enige om at det handler om setting. De

VIKTIGST MED ENGASJEMENT: (f.v) Kybernetikkstudentene Endre Vee Hagestuen, Tarek El-Agroudi og Finn Gross Maurer mener at forelesere godt kan uttrykke holdningene sine i forelesningssalen. Foto: Pia Arntsen

mener at foreleseren må vurdere hva som er relevant for studentenes læring.

– Hvis man er på jobb for å undervise i matte, henger ikke det sammen med politikk, sier Jonasson.

På studier som henger tydelig sammen med politikk, trekker Stangvik fram behovet for å belyse alle sidene av en sak og gi rom for studentenes egne tanker. Hun mener behovet for tydeliggjøring og objektivitet blir desto større.

– Jeg ser for meg at professorer med ei hjertesak fort glemmer skillet mellom

faget og egne meninger fordi de er så engasjerte. Det er uprofesjonelt i den settingen, sier Stangvik.

Der andre har påpekt at en foreleser med personlighet kan være engasjerende, er ikke Jonasson solgt.

– Jeg tar fag med 500 andre studenter og kommer ikke i forelesning for å bli kjent med foreleseren, konstaterer hun.

Stort ansvar

Lena Pernille Marschall studerer europastudier med statsvitenskap og mener problemstillinga er kompleks, men mer aktuell på enkelte studier.

– Hvis man sier «Dette er min personlige mening, og det er ikke noe dere trenger å mene», så kan man jo si det. Men det er veldig vanskelig å holde en forelesning, i for eksempel statsvitenskap, som vi går, uten at noen av dine politiske syn kommer litt fram, sier Marschall.

Også medstudentene Olav Seierstad og Tobias Ulvestad legger til at studenter må forstå nyansene av det som forklares i forelesning.

– Som student må man jo også takle å møte holdninger man ikke er enig i, sier Ulvestad

Geografistudent Sverre Sveinung Koppen Jakobsson mener at den akademiske ytringsfriheta er smalere for forelesere.

UENIGHET: Tobias Ulvestad (t.v) mener at man som student må takle å møte holdninger som er annerledes enn sine egne. Medstudentene Olav Seierstad og Lena Pernille Marschall er enig. Foto: Pia Arntsen

MAKT: Sverre Sveinung Koppen Jakobsson (t.v) og Herman Bakke-Jakobsen mener at forelesere har mye autoritet og dermed også mye ansvar. Foto: Pia Arntsen

– De skal være forbilder og skape studenter som mener noe selv heller enn å overbevise studentene om ting, sier han.

Herman Bakke-Jakobsen studerer marinteknikk og samfunnsøkonomi. Han sier seg enig i at forelesere er autoritetsfigurer og legger til at de også har mye makt.

– Det er litt vanskelig å sette spørsmåls tegn ved hva foreleser sier. Jeg studerer tekniske fag og setter egentlig aldri spørsmålsteget ved det som blir sagt i forelesning, sier han.

Bakke-Jakobsen er likevel usikker på hvor langt den akademiske ytringsfriheta går.

– Jeg vet ikke hva NTNU sine retningslinjer er på det, egentlig, sier han.

– Foreleser definerer hva som er relevant

Johan Fredrik Rye er professor og instituttleder ved Institutt for sosiologi og statsvitenskap. Det er få ting som gleder ham mer enn når en student ytrer seg i offentligheten. Han forteller at de samme lovene som gjelder der, bestemmer hva som er lov i auditoriet.

STORTAKHØYDE: Uvekslingsstudentene Maria Spellerberg (t.v) og Simone Heiss er ikke bekymra for egen eller andres ytringsfrihet i Norge og på NTNU. Foto: Pia Arntsen

– Det er på en måte et veldig enkelt spørsmål. Norsk lovverk regulerer hva vi kan gjøre i samfunnet. Det gjelder selvsagt også i en forelesningssal, sier Rye.

Vi spør om ikke det finnes flere føringer enn norsk lov i ei forelesning, og Rye svarer:

– Utenom lovverket er det veldig klart at jeg som instituttleder ikke skal bruke tid på å regulere hva som sies i forelesningssalen, konstaterer han.

Rye forklarer at det er foreleseren selv som i høy grad definerer hva som er relevant pensum. Han flytter seg til PC-en og taster inn noen søkeord, ivrig etter å utdype.

– Har dere lest Kierulf-rapporten? Dette vil jeg gjerne siteres på: Alle på universitetet bør laste ned og lese den, sier han.

USAKLIG: Kaja Jonasson (t.v.) studerer ikke for å bli kjent med foreleserne sine. Rebekka Stangvik er fornøyd med å kun ha hatt saklige og objektive forelesere. Foto: Pia Arntsen

Han forteller at man på side åtte finner en erklæring om akademisk ytringsfrihet:

– «Akademiske institusjoner skal fremme en ytringskultur preget av gjensidig aksept og respekt for uenighet, og slik bidra til en sivilisert diskusjon», siterer han.

Han leser videre:

– «Men det er ikke opp til institusjonene å beskytte ansatte og studenter mot lovlige ytringer mange er uenige i eller blir støtt av. Ytringsfriheten verner også pinlige, uakseptable, umoralske, ubehagelige, sjokkerende og fornærmende ytringer».

Rye sier at sitatene oppsummerer hans holdning til spørsmålet.

– Dette er ikke kontroversielt. Gunnar Bovim, den forrige NTNU-rektoren, var med i komiteén som skrev det, sier han.

Konstituert rektor Tor Grande støtter seg også på Kierulf-utvalget sin rapport i sitt svar på spørsmålet.

– Kierulf-utvalget har beskrevet godt forskjellen mellom akademisk ytringsfrihet og den generelle ytringsfriheta, som står sterkt i Norge og som kun begrenses av loven.

– Å ikke ytre seg om noe er også å ytre seg

Leiv Igor Devold er førsteamanuensis på institutt for kunst- og medievitenskap og underviser i filmproduksjon. Han forteller at det i hans fag er svært vanskelig å komme unna uttrykk for holdninger og verdier.

– Jeg underviser i film, og film er jo ikke naturvitenskap. En viktig egenskap ved filmer er at de er meningsbærende. De fungerer som en påstand om verden vi lever i, forklarer han.

Han mener at det er meningsløst å snakke om film med studenter uten å snakke om verdier.

– Det er nærmest umulig å fortelle ei historie uten at den har mening. Da må jeg snakke med studentene om det.

Devold deler ikke enkelte av studentenes oppfatning om at forelesere skal undervise pensumsnært og objektivt.

– Mange påstår at objektivitet finnes. Det kan man jo diskutere. Det er jo på en måte et ontologisk spørsmål eller et metafysisk spørsmål.

Han understreker at det finnes fakta alle bør være enige om, men at hva som menes om faktaene, vil være veldig individuelt, og at det er forskjell i hvordan man kontekstualiserer og forstår dem.

Videre sier han at det å ikke snakke om fakta som fortolkbare eller la være å diskutere verdier kan være en implisitt måte å støtte status quo på.

Devold nevner filmen *Birth of a Nation* som én av de største suksessene i mellomkrigstidens Hollywood. Den blir hyppig brukt som eksempel i filmpensum på grunn av tekniske kvaliteter.

– Men de nevner ikke at det er en film basert på boka *The Clansman*, som er ei rasistisk bok. →

Han mener at å ikke gjøre studentene oppmerksom på det, impliserer at det er greit å lage en slik film.

– Det å ikke ytre seg om noe er også å ytre seg. I en kunst- og filmkontekst tror jeg det er mer problematisk å påstå at man er objektiv enn å anerkjenne at man er subjektiv.

Er ytringsfriheta egentlig under press?

Devold forteller at han ikke opplever at han må legge begrensninger på seg, men at han har fått med seg saka som førte til at tidligere rektor Anne Borg måtte gå.

– Jeg tenker jo egentlig at det at hun måtte gå, er et tegn på at ytringsfriheta ikke har det så ille.

Devold mener at ytringsfriheta generelt i Norge har det svært bra. Han trekker fram at Norge har en fri uavhengig presse, at vi er på første plass for frie medier på flere rangeringer for pressefrihet, og at man har sett en medierevolusjonen i sosiale medier.

– Det har aldri vært så lett å ytre seg som i dag. Da jeg vokste opp på 90-tallet, så var det mye vanskeligere å nå ut. Jeg synes at man glemmer at vi lever i en tid hvor det aldri har vært så mye ytringsfrihet, i hvert fall i en norsk kontekst, sier han.

En av konklusjonene i Kierulf-rapporten handler om at vitenskapelige ansatte unngår å si visse ting fordi de er redde for konsekvenser. Dette kjenner ikke Devold seg helt igjen i for sin egen del:

– Jeg opplever ikke at det er begrensninger på min ytringsfrihet, men kanskje jeg er naiv, svarer Devold.

Uforenlige ytringer

Når det kommer til forskjellen mellom akademisk og generell ytringsfrihet, opplever Devold at den ene rommer mer enn den andre.

– Jeg vil understreke at jeg ikke er noen spesialist på dette feltet. Likevel vil jeg si at ytringsfriheta mi som privatperson er større enn som akademiker. Men det er kanskje et ansvar som følger med stillingen.

Forskningstida til Devold går ut på å lage film, og han opplever stor

akademisk frihet i filmskapinga. Likevel mener han at det finnes begrensninger.

– For meg som prøver å lage film som skal selge billetter på kino, så føler jeg at det kommersielle presset setter ei større begrensning på ytringsfriheta. Eller om jeg må passe meg for at jeg skal kunne få støtte fra offentlige institusjoner til min neste film.

Han kjenner seg igjen i regissøren Krzysztof Kieślowski, som arbeidet i kommunist-Polen og mente at markedet begrenser det kunstneriske uttrykket.

– Så må jeg bare si at jeg ikke er kommunist, sier han og ler.

I rolla som foreleser opplever Devold at det finnes begrensninger på hva man burde si.

– I forelesningssammenheng må man kanskje være litt mer forsiktig enn som privatperson. Det har vært saker på NTNU der ytringer har vært uforenlige med det å være akademisk ansatt, sier Devold.

Positivt med konflikt

Han mener at ytringsfrihet diskuteres mye i norske medier i dag, og at det av og til kan være et sidespor.

– Det har vært veldig mye fokus på ytringsfrihet i Norge de siste årene, selv om vi altså er på topp på flere rangeringer, men det er veldig lite fokus på hvilke verdier vi representerer når vi ytrer oss, forklarer han.

FINNES OBJEKTIVITET?: Ontologisk eller metafysisk? Førsteamanuensis Leiv Igor Devold mener objektivitet og subjektivitet er viktig i spørsmålet om akademisk ytringsfrihet.

For å illustrere hva han mener, bruker han en tenkt universitetsansatt som mener at kvinner er mindre verdt enn menn som eksempel.

– Fakta viser jo at kvinner fortsatt tjener mindre enn menn, men det kan jo være folk i akademia som mener at likestillinga har gått for langt og at ting var mye bedre før.

Han trekker fram at dette er en type ytring noen kan kvie seg for å uttrykke.

– Jeg synes jo at man skal få lov til å ytre seg med dette verdisynet hvis man mener det, men da vil det jo være noen som er uenig med dem. Er det derfor noen føler at de har begrenset ytringsfrihet?

Devold mener en naturlig del av å ytre seg, er at det kan komme i konflikt med andres verdisyn.

– Er det at noen ytrer seg mot deg ei begrensning på din ytringsfrihet? Eller er det en diskusjon, spør han.

Vil ha mer kritikk

– Et universitet bør få studentene til å tenke selv, men jeg ser jo også at det er ei utfordring at jeg kan ta litt mye plass oppi det hele, og at mine egne standpunkt tar for mye oppmerksomhet, innrømmer Devold.

Instituttleder Rye kan bruke eksempel fra eget liv for å klargjøre problemstillinger. Han sier det skaper gjenkjennelse og engasjement, og

SITERER: Instituttleder Johan Fredrik Rye viser til Kierulf-rapporten i sine svar på spørsmål om ytringsfrihet. Foto: Torstein Olav Eriksen.

han aktualiserer ofte stoffet gjennom eksempler.

– Det kan godt hende at noen studenter synes det er faglig irrelevant. Men det kan hende jeg er uenig, og turer til landet Syden gir et kjempegodt utgangspunkt for å illustrere Bourdieus teorier om klasse, kulturell smak og distinksjon, sier han.

I slike tilfeller etterlyser instituttleder Rye mer kritikk fra studentene sine.

– Jeg er helt trygg på at mange studenter ofte har vært uenige med meg. Men problemet er aldri at folk klager på forelesningene mine. Problemet er når de ikke kommer med innspill, sier han.

Rye understreker viktigheta av studentstemmer og begrunner det med universitetets samfunnsoppdrag.

– Det å studere handler om mer enn å lære seg et sett av tekniske ferdigheter. Det er en tenkemåte, det er en væremåte, og det er ei samfunnsrolle. Ei av de viktigste oppgavene til et universitet er å gjøre studenter til gode deltakere av den offentlige opplyste debatten, sier han. **UD**

«Kierulf-rapporten» er en norsk offentlig utredning (NOU) fra 2022, ledet av Anine Kierulf. Den egentlige tittelen er «Akademisk ytringsfrihet: God ytringskultur må bygges nedenfra, hver dag», men blir ofte kalt for Kierulf-rapporten.

MARIE BACHKES REISELEGAT FOR UNGDOM

Frist for søknader fra ungdom hjemmehørende i Trondheim og omegn om stipend til reise og opphold i utlandet for videreutdanning og/eller erverv av erfaring som kan anvendes hjemme i nærings- eller annen virksomhet, er **10. april 2024**.

Nærmere opplysninger om muligheter, betingelser og begrensninger samt søknadsskjema finner du på reiselegatet.no

LIKE MYE UTSLIPP FRA INTERNETTRAFIKK SOM FLYREISER

TEKST: Halvor Elverum | ILLUSTRASJON: Natalia Sokolowska

Strykarakter til NTNU i klimatest, men ifølge IT-avdelingen er alt på stell.

Du har kanskje ikke tenkt så hardt over det, men hver gang du besøker et nettsted, brukes det små mengder strøm. Dette skjer fordi informasjonen du ser, hentes ut av et datasenter, overføres via en nettleverandør og til slutt vises på skjermen din. Alle disse leddene bruker strøm for å gjøre sin del av jobben.

Men enda viktigere: I den andre enden av nettkonsumet ditt har denne strømmen også et klimaavtrykk. Kommer strømmen fra kull i India, gass i Tyskland eller vannkraft i Norge? Alt dette virker inn på det totale avtrykket.

Det er nettopp effekten av dette avtrykket nettstedet Website Carbon prøver å regne ut. På nettsiden kan man se hvilket karbonutslipp ett enkeltbesøk

på et hvilket som helst domene har. Testen sjekker hovedsakelig to ting: strømkilden på datasentrene og størrelsen på dataene som går gjennom nettstedet.

Det kan nemlig være store forskjeller mellom hvor klimanøytralt ulike domener gjør jobben sin.

Stryk, men...

– Våre nettsider kjører i en datasal som er svært energivennlig.

Det sier Jan Eirik Eggan, seksjonssjef for strategi og styring ved IT-avdelingen

ved NTNU. I klimatesten har nettsidene deres akkurat fått strykkarakter, men ifølge Eggan er virkeligheten litt annen.

– I datasalene våre føres for eksempel all overskuddsvarme tilbake til fjernvarmeanlegget og brukes til oppvarming av Realfagbygget. Strøm til vår datasal kommer i tillegg hovedsaklig fra miljøvennlig vannkraft, sier Eggan.

Ol, DA: NTNU får strykkarakter av Website Carbon for hjemmesidene sine. Virkeligheten fanges ikke opp riktig, ifølge IT-avdelingen. Foto: Privat

Grunnen til at testen ikke fanger opp tiltakene over, er ifølge Eggan at NTNUs driftsmiljø ikke er sertifisert.

– Klimasjekken som ble gjort, utfører ingen tekniske sjekker, men ser på hva den eventuelle skytjenesten selv har rapportert inn, forklarer Eggan.

Like mye utslipp fra nettsider som flyreiser

Høy eller lav klimakarakter – det totale utslippet fra NTNUs tjenester alene er uansett ikke all verden.

Et nettsted med den dårligste klimakarakteren trenger rundt 8,5 millioner sidebesøk årlig for å slippe ut like mye karbon som én gjennomsnittlig nordmann, hvilket er 7,2 tonn.

Likevel utgjør summen av alle nettsidebesøk i verden et enormt strømforbruk.

Globalt beregnes det at nettsidetraffikk står for 3,7 prosent av alle karbonutslipp – det er like mye som de samlede utslippene fra flyindustrien. Tallet er dessuten spådd å mangedoble seg de neste tiårene. I 2040 anslås utslippet til 14 prosent som en følge av massiv digitalisering.

Dette er et tema også IT-avdelingen har på agendaen.

– Vi har initiert tiltak for å bedre ytelse minst én gang i året de siste fem årene, med en rekke ulike hensyn, sier Eggan.

Blant annet nevner han økt komprimering av data, mer bildeoptimalisering og redusering av unødvendig kode som gode tiltak. Reduserer man størrelsen på dataene som sendes, går også strømbehovet ned.

– Litt mer teknisk er NTNU også på vei til å bytte ut vår plattform Liferay og en del gamle Java-backend, utdyper Eggan avslutningsvis. **UD**

* For ordens skyld: Under Duskens egen nettside får strykkarakter, den også. Vi legger oss på forhånd flate.

Faktaboks for nerdene

NTNUs tiltak for mer miljøvennlige nettsider.

- Mer bruk av komprimering:
  - Innført bruk av gzip-komprimering i Apache. Dette førte til en forbedring på stikkprøven, hvor lastetiden gikk fra 28 MB til 1 MB. Dette var en relativt stor forbedring, men objektivt sett fortsatt for dårlig (karakter D).
  - I 2022 ble det utforsket bruk av HTTP/2, men dette måtte reverseres da backendtjenestene krasjet på grunn av gammel Java.
  - Skape en kultur for optimalisering av bilder og bruk av egnede formater.
  - Det ble tilbudt bildeoptimaliseringskurs for nettredeaktører
  - Siteimprove brukes for å avdekke store, uoptimaliserte bilder.
  - Bevisstgjøring gjennom stikkprøver pågår
- Redusere unødvendig kode:
  - Det ble innført bruk av SVG og font-ikoner hvor det var mulig i rammeverket, men Liferay gjør det ekstra vanskelig for redaktører når det gjelder bilder i innhold.
  - Redaksjonell embedding av tredjeparts Java Script ble begrenset der det var mulig.

Kilde: IT-avdelingen ved NTNU

Faktaboks: Website Carbons klimatest

Utregningene baserer seg på størrelsen på dataene som overføres og energikilden datasentrene benytter. Rangeringene går fra A+ (svært effektivt) til E (som fortsatt er bedre enn det globale gjennomsnittet). Enhver nettside med utslipp som overstiger det globale gjennomsnittet, får en F-vurdering.

Kilde: Website Carbon

TEKST: Anna Kongshaug og Mathea Alten-Ronæss og Tuva Sandnes | FOTO: Anne van den Hooven | ILLUSTRASJON: Gabriel Callanan

Nyter smaken av gratis

Mat er dyrt. Derfor har vi i matspalten funnet utgavens ingredienser i søpla.

FANGST: Etter å ha vært på jakt etter mat i søppelkasser kvelden før var vi klare for å lage noe godt av fangsten.

Tirsdag kveld møttes tre journalister fra Under Dusken i beste søppeldykkertid (ti over ti). Spente på hva kvelden ville bringe, hadde vi forberedt oss godt, med både utebukser og bæreposer.

Mens vi sto med hendene ned i søppelet, kom det syklende en fyr med hodelykt. Vi var redd vi ble tatt med buksene nede, men det viste seg at han var i samme ærend som oss.

– Jeg sparer 5000–6000 kroner i måneden

Donn Morrison er førsteamanuensis ved Institutt for datateknologi og informatikk ved Gløshaugen.

Han var mannen som kom syklende med lykt på hodet. Morrison har dykket etter mat cirka fire ganger i uken siden 2015.

– Jeg gjør det mest fordi det er spennende, sosialt og gøy, og ikke egentlig på grunn av det økonomiske. Det er likevel fint å spare rundt 5000–6000 kroner i måneden, sier han og humrer.

Noe annet Morrison har spart penger på, er kattemat.

– Jeg har nemlig tre katter, hvor den ene spiser søppel-biff, den andre katten spiser søppel-reker, og den siste spiser vanlig kattemat.

Morrison har merket en forskjell på matsvinnet siden 2015.

– Det virker som butikkene har blitt flinkere til å kaste mindre.

– Skatten ligger på bunn

Han forteller at det ikke alltid har vært like lett å søppeldykke.

– En gang jeg lette etter mat, var det noen butikkansatte som kom og helte grapefruktjuice og salt over maten i søppelkassene slik at den ble ødelagt.

Til slutt gir Morrison et godt tips til alle som ønsker å søppeldykke.

– Skatten ligger på bunn, avslutter han og graver videre med et smil om munnen.

Vi tar farvel og turer hjemover med fem store bæreposer fulle av grønnsaker, bananer, sveinekam og annet kjøtt. **UD**

VETERAN: I nærmere ni år har førsteamanuensis Donn Morrison spart store summer i måneden på søppeldykking.

INGREDIENSENE: Med god veiledning fant vi gode, holdbare ingredienser til morgendagens middag.

NYTT KJØLESKAP: Har man tid og lyst kan søppelkassen bli ditt nye kjøleskap.

SFO-suppe med søppeldykket svinekam og grønnsaker

Denne suppen er ikke av den tidsbesparende sorten, men resultatet vil være verdt det. Det varme innholdet i skålen vil vekke nostalgiske minner fra en enklere hverdag.

Oppskriften tar omtrent tre timer å lage og gir en middag til fem personer.

Ingredienser:

- 1 røkt svinekam eller annet kjøtt
- 2 paprika
- 4 løk
- 3 fedd hvitløk
- 3 poteter
- 2 gulrøtter
- ½ purreløk
- ½ brokkoli
- 2 liter vann
- Salt og pepper

Fremgangsmåte:

Om du ikke lager kraft på svinekam, kan du benytte fire buljongterninger og to liter vann.

1. Legg svinekammen i en kjele og dekk med to liter vann. Den skal så vidt være dekket, så bruk mer eller mindre vann om nødvendig.
2. Knus hvitløken og grovhakk en løk. Ha det i kjelen.
3. La svinekammen få et oppkok. Bruk en skje til å fjerne det hvite skummet som kommer til overflaten.
4. Skru ned varmen til lav temperatur etter oppkok. Kjøttet skal nå trekke i to timer.
5. Kutt resten av grønnsakene i ønsket størrelse. La stå.
6. Ta kjøttet ut av kjelen etter to timer og skjær det i passende biter. Fett og eventuelle bein fjernes.
7. Sil kraften, slik at de innkokte løkrestene ikke blir en del av suppa.
8. Om det er lite kraft: Spe på med mer vann og en buljongterning. Eventuelt kan du benytte fond.
9. Ha i gulrøtter og poteter i kraften. La dem koke i en kjele i noen minutter før du har i brokkolien.
10. La det koke i fem-seks minutter, og ha så i løken, paprikaen og kjøttet.
11. Suppen er klar etter noen få minutter. Smak til med salt og pepper, og server gjerne med brød.

Det beste bananbrødet får du fra søppelet

Etter et godt middagsmåltid avsluttes kvelden best med en himmelsk dessert. Du trenger ikke å bruke søppeldykkede bananer; denne oppskriften er også perfekt for å bruke de brune bananene de fleste av oss har liggende på kjøkkenbenken.

Ingredienser:

- 4 overmodne bananer
- 3 egg
- 150 g brunt sukker
- 1,5 dl melk
- 275 g hvetemel
- 2 ss bakepulver
- 2 ts vaniljesukker
- Eventuelt sjokolade eller frosne blåbær

Fremgangsmåte:

1. Mos bananene.
2. Visp sammen egg og brunt sukker i en bolle.
3. Hell bananmosen i bollen, og rør det sammen.
4. Ha i smeltet smør og melk.
5. Bruk en sikt til å ha det tørre i bollen med bananblandingen, og bland det godt sammen. Om ønskelig kan du også tilsette blåbær eller sjokolade.
6. Hell røren i en smurt brødform.
7. Stek brødet på 180 grader, med over- og undervarme og på nederste rille i ovnen.
8. Steketid tar omtrent én time, men det vil avhenge av ovn og størrelse på brødform. Brødet er ferdig når det har fått en sprø og brun skorpe, og en fast konsistens.
9. Kjøøl ned bananbrødet på en rist. Server gjerne med pisket krem; vi brukte søppeldykket kremfløte.

RØDT KORT OG GULLBALL

Hopplandslaget er pengelens og sponsorløst. Det er så prekært nå at deres videre eksistens henger i en tynn tråd. Dermed er jo det lureste sjakktrekket å la en intern strid bli plastret over alle forsider i hele landet. Hvordan skal de selge inn idéen om å markedsføre en gjeng som hopper elendig og hater hverandre til sponsorene?

Før vi går videre: Dette er en ekstremt kinkig situasjon, men faktumet består fortsatt av at timingen er utrolig uheldig.

For å si det slik: Det dummeste tidspunktet å fortelle om de tre prikkene på førerkortet ditt, er når din vordende svigerfar overrekker deg bilnøklene til bilen datteren hans sitter i. Bare gjør som alle andre og vent til begravelen eller bryllupet.

Kanskje er faktisk forholdene så forferdelige nå at det absolutt ikke kunne vente lenger. Men igjen, som i saken med Clas Brede Bråthen, virker det som det er så store egoer involvert at ingen kan ta ansvar.

Det føles rart å dele ut et rødt kort på bakgrunn av for mye innsyn, men nå er det jo enda slik verden er noen ganger. Alt hadde vært annerledes om bare hopplandslagets navn sto i kursiv hos alle de største bankene i landet.

Det er forfriskende å lese Petter Northugs navn i nyhetene uten at det er etter et hasardiøst, kokaindrevet rally gjennom Østerdalen. Sånn sett er det imponerende at mannen med to inntrukne førerkort og en bannlysning fra svensk jord klarer å karre til seg positiv omtale.

Aldri har norske medier skrevet mer om en andreplass i Norgescupen. Men så er han Petter, da. Vi har lenge snakket om at interessen for skisporten er døende, spesielt blant unge.

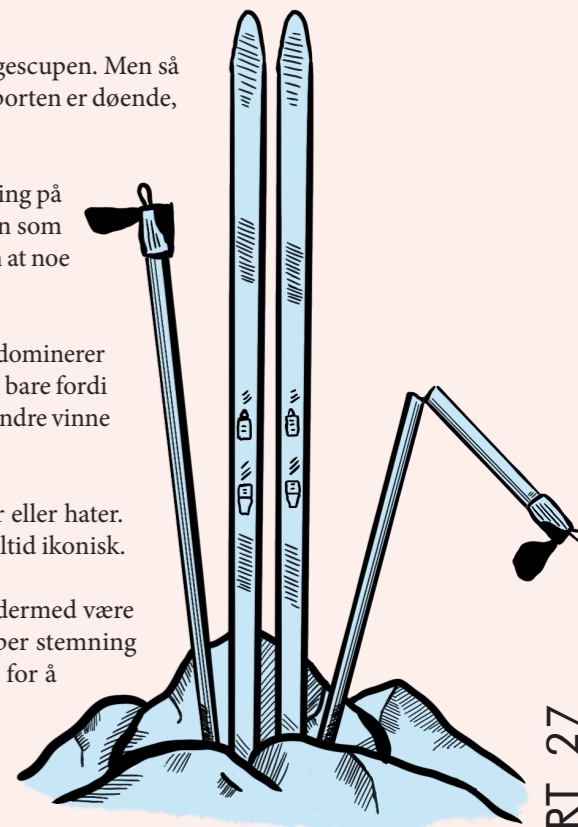
Forslagene til løsninger har vært mange. Det har blitt storsatsing på mix-stafett, kulekjøring i sprintløypa og haugevis av nordmenn som klarte å fiske frem både irske, britiske og amerikanske aner, uten at noe av dette har hjulpet.

I snooker – biljard for folk med dyskalkuli – er det ett navn som dominerer publikumsinteressen og resultatlisten: Ronnie O'Sullivan. Ikke bare fordi mannen er så god i snooker at han la opp i noen år for å la noen andre vinne litt, men også fordi han er en drittsekk og et reall rumpehull.

O'Sullivan, som Northug, er en karakter som du enten elsker eller hater. Men du bare må se hva han gjør, høre hva han sier, for det er alltid ikonisk.

Redningen for å få folk til Trondheim under VM i 2025 kan dermed være gode, gamle Petter. Han vinner kanskje ikke, men ingen skaper stemning som Petter Northug, mannen som stoppet på oppløpet bare for å ydmyke en svenske.

Derfor skal han få gullballen litt på forskudd, og så får vi bare håpe at han holder seg til offentlig transport frem til VM.

En shopoholikers bekjennelser

TEKST: Johanne Stokland | FOTO: Matias Straume Mørland | ILLUSTRASJON: Hedda Spro Larssen

Jeg fikk en snap av en venninne hvor hun fant en av mine kjoler i hennes klesskap. Jeg hadde glemt at den eksisterte.

Mesteparten av klærne jeg har, er arvet eller kommer fra brukt- og vintagebutikker. Da det ble «in» å dra på brukthopping for noen år siden, ble det egentlig også en del av hobbyene mine.

– Brukt- og vintagebutikker inneholder et unikt utvalg som kan gi en følelse av spenning ved jakten på spesielle funn, forteller Isabell Gabriele Maria Richter.

Hun er førsteamanuensis i psykologi og har forsket på bærekraftig atferd og forbruk.

HOBBY: Klesskapet bærer preg av å ha brukthopping som hobby.

– Brukthandel kan være særlig tiltalende for dem som verdsetter individualitet og bærekraft, fortsetter Richter.

Slik startet også min brukthandelshistorie, men jakten har muligens tatt litt over. Når alle butikkene man kjøper i, inneholder kun unike og one-of-a-kind tøystykker, som ikke nødvendigvis er der dagen etter, så *må* man jo kjøpe alt som passer.

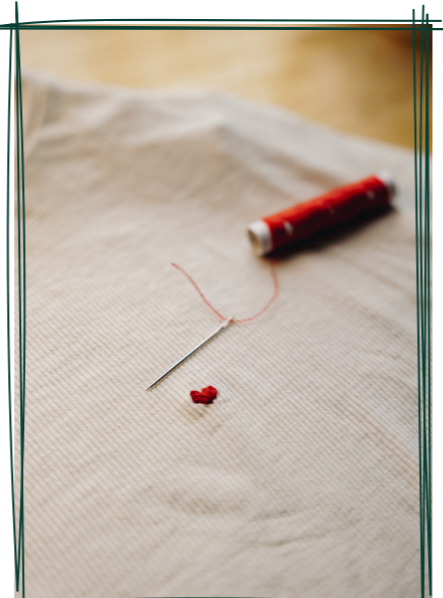
Resultatet av en slik mentalitet både i hjembyen og her i Trondheim har blitt to fullstappede klesskap med null kontroll på hvilke klær man eier. Noe måtte endres, og februar ble starten på min shoppestopp.

No-buy-year

På dette tidspunktet kom jeg over trenden «no-buy-year», eller altså et kjøpefritt år. Det gikk ut på å prøve å ikke kjøpe noe nytt på et helt år. Det blir satt grenser og regler for hva som kan kjøpes, hva som er greit av og til, og hva man ikke skal kjøpe noe mer av. Kategoriene man kan ha kjøpestopp på, kan være klær, sminke, take-away eller hva enn man ønsker å redusere sitt forbruk på.

Kjøpefritt år kan ha oppstått fordi det er flere som sliter med forbruket sitt, men én grunn til at den trender nå kan være det generelt dårlige økonomiske året 2023.

– Jeg tror absolutt at flere har blitt mer bevisste på forbruket sitt. Folk har nok

REPARERE: I «bruk-og-kast-samfunnet» oppfordrer trenden til å fikse klærne istedenfor å kjøpe nytt.

innsett at den velstanden vi har hatt de siste årene, ikke nødvendigvis kommer til å vedvare, sier Njål Sivertstøl.

Å SLUTTE TVERT: Richter mener trenden er en radikal tilnærming. Foto: privat

Det kan være vanskelig å kvitte seg med klær, og et argument som ofte blir brukt, er at gamle klær plutselig kan komme på moten igjen. Richter kaller de kontinuerlige endrende trendene for et uoppnåelig mål.

– Det kan føre til en syklus av kontinuerlig forbruk, hvor den midlertidige tilfredsstillende av et nytt kjøp raskt avløses av behovet for mer, forklarer Richter.

Trendene beveger seg for fort til at et fornuftig forbruk kan følge med. Så kanskje man bare skal drite litt i trender? Antrekket mitt fra UKAs trønderfest kommer uansett ikke på moten igjen, så det er det ikke vits i å ta vare på.

Å kjøpe eller ikke kjøpe

Foreløpig virker et kjøpefritt år som en fin utfordring for denne shopoholikeren, men både Richter og Sivertstøl stiller seg kritisk.

Sistnevnte påpeker hvordan man uansett til slutt må kjøpe klær, enten om det gamle går i stykker eller ikke passer. Klær er først og fremst praktiske, og man kan ikke se vekk fra det bare fordi man har et shoppingproblem.

Heldigvis er det akkurat dette man har lov til i trenden kjøpefritt år. Hvis noe går i stykker, ikke passer lenger eller man går tom for noe, så er det fullt lov å erstatte det.

Dette kan virke som en god idé, men det er allerede flere forbrukere som kaster klær altfor lett.

– Hvis et plagg blir skadet, er det ofte enklere å kaste og erstatte det enn å reparere, noe som ytterligere forsterker forbruksmønsteret, forklarer Richter.

En knapp som har falt av, hull på albuen eller en flekk som ikke går vekk, kan være nok til å kaste et plagg. Her oppfordrer også trenden til å prøve å fikse klærne før man kaster dem. Man

Han er førsteamanuensis i markedsføring og mener at et kjøpefritt år kan være en fin øvelse for dem som sliter med forbruket sitt.

– Det kan gjøre at man blir mer bevisst på det man allerede har og hvordan man kan bruke det på en annen måte, sier han.

Adjø, klær

Dette måtte testes ut. Klesskapet ble gjennomgått, og alt jeg egentlig ikke pleide å bruke ble lagt i svarte søppelsekker. En hel kommode med klær ble til fire søppelposer. Klærne ble gitt til venner eller bare liggende i boden. Poenget var å prøve å leve med mindre klær og sette mer pris på det jeg beholdt.

MINDRE Plass: Flere triks kan bli brukt i møte med shoppingavhengighet, blant annet å minimere plassen man har til klær.

kan jo også tilføre mer til plagget med maling, brodering eller lignende.

Så kan man jo også tenke på at hvis man så lett kan kaste et plagg, så er det ikke noe du bryr deg om og heller ikke noe du vil savne. Da hører kanskje ikke dette plagget hjemme i skapet lenger.

I et komplisert forhold med: shopping

Richter synes kjøpefritt år er en radikal tilnærming til å håndtere shoppingavhengighet.

– Det kan sammenlignes med metoden «cold turkey» (å slutte tvert, *journ.anm*) som brukes i behandling av avhengigheter som nikotin, koffein eller sukker, forteller hun.

Derfor mener Richter at et kjøpefritt år trenger retningslinjer og forberedelser. Blant annet bør man forberede seg på situasjoner hvor man kan være fristet til å kjøpe.

– Pleier vennegjengen å dra på shopping sammen, eller kan du lett kjøpe litt klær på nettet om kvelden, så bør man på forhånd planlegge alternative aktiviteter for disse situasjonene, sier hun.

Dette kan muligens være roten til mitt og flere andres problem; det er en sosial aktivitet å dra på bruktsopping. Hvis noen spør om du vil være med på Uff, så tenker man at det sikkert

ikke kommer til å skade, for du leter egentlig ikke etter noe. Dessverre ser du en dødsul jakke som passer perfekt. Jakken er rett og slett et funn, og den kan bli kjøpt av noen andre sekunder etter at du går ut av butikken. Man kan jo ikke leve med en slik anger, ergo har du nå en ny jakke som du ikke trengte.

Mye av shopping handler om å finne ting man ikke engang visste at man ville ha. Trenden med kjøpefritt år og Sivertstøl foreslår å heller tenke litt over om man trenger plagget før man kjøper det. Tenke-perioden kan godt vare i en måned, men slik tid har man ikke råd til å ta seg i en brukbutikk. Det er nå eller aldri, så da må det bli nå.

Kostymekaos

Generelt sett går det bra med det kjøpefrie året. Det eneste er at det er litt kjedeligere å dra på shopping med andre. Muligens har det kvalmende synet av fire søppelposer med ubrukte klær spilt en rolle, men tørsten etter å shoppe har roet seg ned.

Dessverre er det ikke bare lysten til shopping som gjør at man ender opp med ræl. Kostymefester er jo en gjenganger i studentlivet og noe man sjelden klarer å styre unna.

Her må alle midler tas i bruk, selv om Fretex har fått inn masse 2000-tallsklær. De hjelpsomme midlene blir alle du kjenner. Selv om du har kvittet deg med klær, betyr ikke det at hele verden har gjort det. Man kan låne alt fra sko til bh, bare man spør pent. Tilpass kostymet til det du finner i ditt eget og andres klesskap, og slik kan også du se kul ut på temafestene.

En straffefri trend

Et kjøpefritt år kan på et vis virke som den dietten man aldri klarte å følge. Det virker ganske umulig å ikke kjøpe noe på et helt år når jeg ikke engang klarer å begrense sjokolade til kun i helgene.

Heldigvis har ikke trenden noe maksimum- og minimumsgrense. Holder det å starte med en måned, så kan man gjøre det. Videre kan man eventuelt holde på så lenge man vil. Ingen vil straffe deg dersom man gjør en glipp eller to, eller bare gir opp.

Poenget er at trenden kan gjøre en mer bevisst på eget forbruk og hjelpe til økonomisk.

– På sikt vil jeg si at det er bærekraftig. Ikke bare med tanke på miljøet, men også i forhold til sitt eget forbruk og eget behov. Tilnærmingen er absolutt noe som kan vare over tid, sier Sivertstøl.

Andre fordeler med trenden kan være oppdagelsen av nye aktiviteter, slik Richter foreslo.

– Andre, mer givende og bærekraftige aktiviteter kan fremme velvære, både mentalt og fysisk. Det kan være en verdifull utfordring som åpner for nye opplevelser og perspektiver, samtidig som det bidrar til en mer bevisst og ansvarlig forbrukerferd, forteller hun.

Nytt år, gradvis en ny meg

Nå har jeg vært kjøpefri i en måned, og så langt overlever jeg. Den tomme kommoden som rommet fire søppelposer er nå blitt solgt, noe som også minimerer plassen jeg har til klær.

COLD TURKEY: Richter mener trenden kan sammenlignes med metoden som brukes i behandlingen av andre avhengigheter.

Derfor vet jeg at jeg fysisk ikke kan kjøpe noe mer, for det er ikke plass i skapet. Jeg begynte altså heller ikke akkurat da nyåret startet, for ingen bryr seg om når man starter.

Hvis du føler at du har for masse klær som du ikke bruker, men fremdeles kjøper mer, så kan denne trenden funke. Det har hjulpet mye å bare

ikke oppsøke klesbutikker, men det kan hende at det blir vanskeligere å opprettholde denne livsstilen når nye årstider kommer. Den tid, den sorg. **UD**

BÆREKRAFTIG: Sivertstøl tror et kjøpefritt år generelt kan hjelpe med forbruket. Foto: NTNU

COACH: Didrik Wilkens, straks en gammel turner, forteller at hos NTNUI er det mest fokus på det sosiale.

En araber flikkflakk, takk!

Fem meter under bakken i Midtbyen ligger ett av Norges eldste treningsanlegg. Velkommen til turnernes verden.

TEKST: André Torvestad | FOTO: Toby John Varhaugvik

HÅNDSTÅENDE I FARTA: Dette trikset er for viderekomne i turn.

Vi ønskes velkommen til trening og føres ned korridorene. Gutta fra Dusken, en duo med stiv muskulatur og begrenset kroppsbeherskelse, skal prøve seg på turn for første gang siden ungdomsskolen. To kjernekarer med selvtiliten til gutter som var gode i fotball på ungdomsskolen (useriøst høy). Vi spaserer likevel inn i hallen med en viss ærefrykt for idretten som bedrives her. Men man lærer seg vel greit å ta salto på halvannen time, eller?

«Er man 30, er man steingammel»

Dagens trening ledes av Didrik Wilkens, en rutinert ringrev. Wilkens har tidligere trent turn rundt omkring i Oslo og på internatskole i Danmark, før han begynte å studere i Trondheim. Han har også vært innom landslaget.

– Jeg roet ned turningen da jeg flyttet til Trondheim. Da gikk det mer i å være trener, forteller Wilkens.

Den siste tiden har han likevel begynt å satse litt mer på turningen. Wilkens er en del av laget Teamgym Trøndelag, som i fjor tok sølvmedalje i NM og deltok i nordisk mesterskap på Island. Han øyner nå også en mulig retur til landslaget før han blir for gammel.

– Jeg er 24 år gammel nå, så jeg begynner å tre inn i gammel-kategorien. Er man 30, er man steingammel, forklarer Wilkens.

I mars skal flere av medlemmene delta på norges-mesterskapet i turn, så de prøver å legge opp til litt struktur i treningene for dem som vil det. Wilkens er likevel klar på at det ikke er resultater som betyr noe med denne gjengen.

– Vi er et follete studentlag som kommer inn og har det moro. Vi er ikke med for å være best, men for å ha det best, sier Wilkens.

Friturn fristil

Etter oppvarming er det frilek, hvor alle får holde på som de vil. Her er det slenge-seg-på-kultur som gjelder, så vi slenger oss på en gjeng som driver med friturn. Her tar man forskjellige turn-triks på en stor matte, så vi får prøvd litt forskjellig.

To av de mest drevne på mattem er Mina Englund Strandhaug og Gjermund Johansen Vadset. Begge har drevet med turn siden barneskolen, noe som tydelig gjenspeiles i ferdighetsnivået. Turn har vært og er en stor del av livet deres, forteller de.

– Jeg har turnet litt av og på, men var helst trener på videregående. Har likevel trent rundt seks ganger i uken siden syvende klasse, forteller Vadset.

MED TIL NM: Gjermund Johansen Vadset trives best i skranken. For Mina Englund Strandhaug er det araber-flikkflakk-helskru som gjelder.

GØY TRENING: Eline Lyngaas Torgersen, Aurora Grongstad-Borsheim og Espen da Silva liker å turne.

FOKUS PÅ DET SOSIALE: Troféskapet vitner om greit nivå på turnerne i NTNUI likevel.

Strandhaug har kombinert turn med fotball, men likevel trent turn rundt tre ganger i uken. Hun tok et pauseår på grunn av en skade, noe som er like typisk i turn som i fotball.

– Det er fort gjort å bli overivrig, og typisk når man bare skal ta én siste. Jeg har hatt et kne ut av ledd, røket leddbåndet og fått en albue ut av ledd, men aldri brukket noe, sier Strandhaug.

Dette gjelder spesielt hos NTNUI, legger Vadset til. Han har selv aldri hatt noen alvorlig skade, men forteller at det er fort gjort å presse seg litt hardere enn man burde. Høy musikk, god stemning og en gjeng turnere som tror de er like flinke som de var da de var på topp, gjør at mange kan bli overivrige.

– Det er fort «go big or go home». Det ender ofte med at man må gå hjem, bemerkter Vadset.

Strandhaug og Vadset skal i mars, sammen med flere andre fra gjengen, delta på norgesmesterskapet i turn. Der er hovedmålet å ha det gøy og få til de øvelsene de har trent på i forkant. De har i år også med et lag for dem

som vil satse litt mer, da nivået ligger der. De legger likevel vekt på at det også er et annet punkt som er vel så viktig.

– Det er det sosiale på kveldstid, for å bli mer spleiset som gjeng, forteller Strandhaug.

Håp for en gammel mann

Eline Lyngaas Torgersen, Espen da Silva og Aurora Grongstad-Borsheim er også med til NM. Trioen har akkurat trent på strømming, som er formatet de skal konkurrere i. Da løper én og én turner mot en trampoline, tar noen ville triks i luften og lander grasiøst på matta.

– Da er det høy musikk i hallen og matchende turndrakter, så man får masse energi, sier Grongstad-Borsheim.

Både Grongstad-Borsheim og Torgersen har turnet siden barneskolen, mens da Silva først begynte som 16-åring. Sistnevnte turnet et par år, gikk deretter over til parkour, men er nå tilbake til turn.

– Når man begynner såpass sent, er det litt vanskelig å komme inn i gjengen med de mer erfarne som satser.

Det var veldig gøy å begynne her hvor jeg ble veldig godt tatt imot, forteller da Silva.

Alle tre skryter av miljøet i NTNUI, hvor de i tillegg til fire treninger i uken også har flere sosiale sammenkomster gjennom semesteret. Én gang i måneden har de onsdagspils etter trening, og det arrangeres bli-kjent-fester i starten av semesteret. De anbefaler alle som har lyst til å turne, å komme på trening.

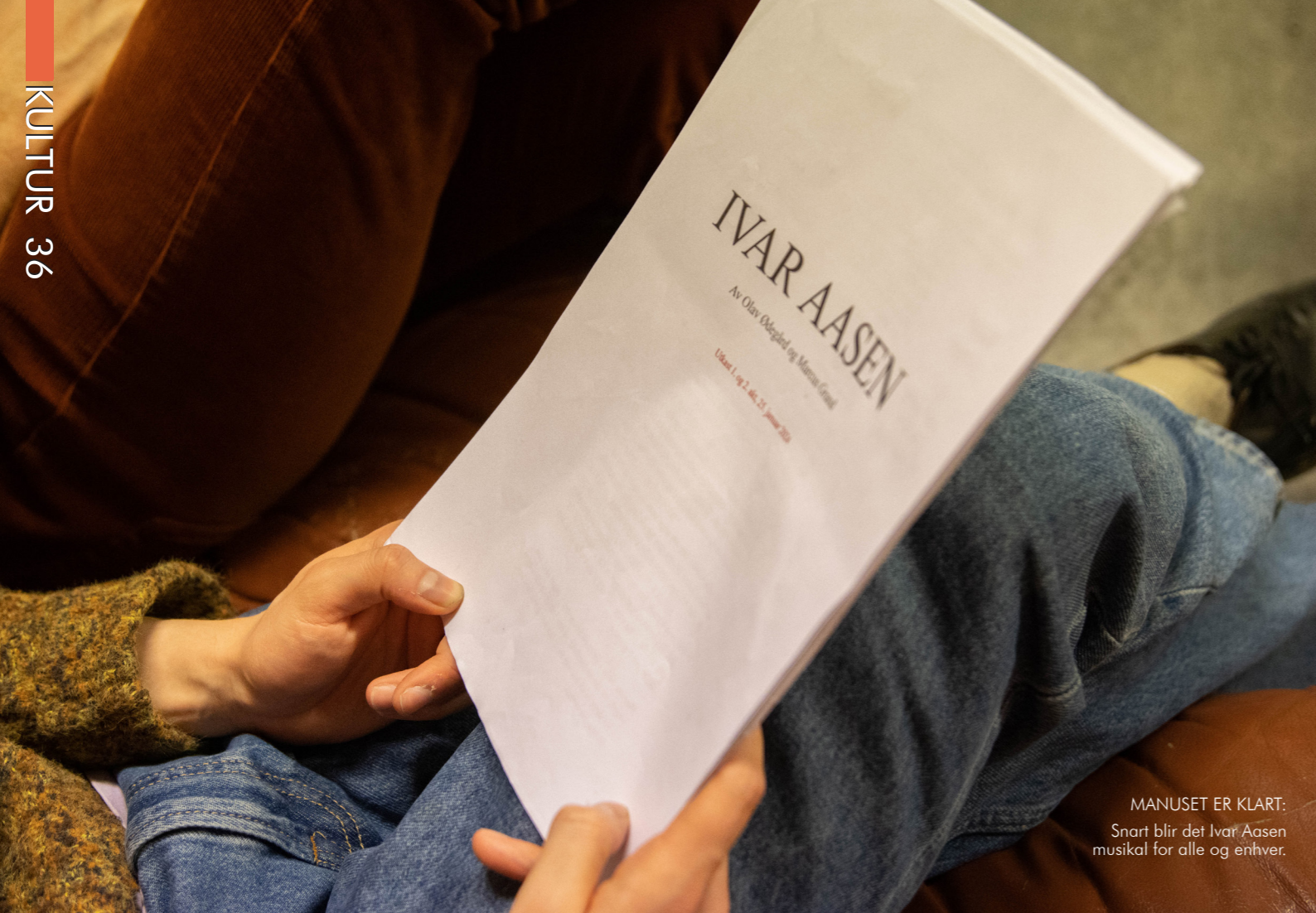
– Nybegynnere lærer noe nytt hver gang de er her. Hver gang man lærer noe nytt, får man ringe i bjella vi har i hallen, forteller Torgersen.

Det er altså en bratt læringskurve for dem som begynner. Engasjerte trenere og godt samhold sørger for det.

– Det var én som ble med til NM etter å ha startet to måneder tidligere uten noen erfaring. Der fikk han til en araber-flikk-salto, skryter Grongstad-Borsheim.

Det er altså håp og plass for alle som vil turne i denne gjengen, noe vi kjente på fra første sekund. Og den saltoen, den tok vi helt på slutten. Landing på ræven, så klart, men det teller likevel! **UD**

MANUSET ER KLART:
Snart blir det Ivar Aasen
musikal for alle og enhver.

Ivar Aasen i Storsalen

I 2024 byr Samfundet på tidenes første musikal om livet til nynorskens helt.

TEKST: Kjersti Eline Stuen | FOTO: Tiril Sofie Røstad

Det er en engasjert gjeng som samles i Storsalen på Samfundet. Siden april i fjor har idéen om en Ivar Aasen-musikal godgjort seg her. Skapergleden er så sterk at du nesten hører at det summer. Nynorsk, tradisjonsrike klær og kjærlighet står på agendaen. En tanke som startet hos to trondheimsstudenter skal snart finne sin rette plass i det røde huset.

Bak masken på en mystisk mann

Regissører og forfattere Marcus Grand og Olav Ødegård forteller at idéen om en Ivar Aasen-musikal egentlig startet som tull.

– Idéen var først bare litt morsom, men etter hvert som vi leste mer om mannen, fant vi ut at det var en veldig sterk historie, forteller Grand.

– Jo mer jeg leste, desto mer følte det som en musikal jeg aldri hadde sett, sier Ødegård.

Gjennom bøker og annet materiale fikk duoen et nytt syn på Aasen og hans historie.

– Dette er jo en fyr som mange mener noe om, men som de ikke nødvendigvis vet så mye om. Han er kjent, men samtidig veldig ukjent, sier Ødegård.

De håper at musikalen vil kaste nytt lys over en fortelling som få har hørt.

– Dette var en fyr som følte mye, tenkte mye og ville mye, sier Grand.

Musikalen viser livet hans fra fødsel til død.

Helt fra bunnen av

Både Grand og Ødegård har erfaring med å lage forestillinger i Storsalen. Begge har lenge vært med i de ulike kunstneriske gjengene på Samfundet.

– Denne idéen kom fra et ønske om å lage noe selv, helt fra bunnen av, forteller Grand.

Alt fra musikk til manus er helt originalt.

– Det er befriende å være helt ubegrenset i skaperprosessen, sier Grand.

– Storsalen er også en veldig spesiell scene, og siden vi skaper dette selv, kan vi bruke den på en annen måte enn om vi satte opp en allerede kjent musikal, påpeker Ødegård.

Nynorsk i bakhodet

Videre er hele musikalen skrevet på nynorsk, men duoen meddeler at de ikke har en baktanke om å spre nynorsk til folket.

– Vi skal ikke trykke nynorsk ned i halsen på folk. Dette er rett og slett kun kunst på nynorsk, sier Ødegård.

Grand utdyper videre:

– Det måtte være på nynorsk, men utover det ligger det ikke noe bak det.

Likevel forteller de at etter å ha lest om Ivar Aasen endte de opp med å få mer respekt for skriftspråket.

SKAPENDE FELLESSKAP: Det jobbes sammen for å få til en eksepsjonell forestilling.

– Han har noen gode poeng, men musikalen er ikke en kamp for nynorsk. Vi håper kun at publikum legger merke til det og synes at det er fint, sier Grand.

Alle om bord på et spinnvilt spor

De snakker om at det i begynnelsen var utfordrende å få folk med på idéen.

– Det høres jo litt spinnvilt ut, sier Ødegård med et smil.

Han forteller at de ofte ble møtt med en del skepsis da de for eksempel fortalte om konseptet på fest.

Grand forklarer at de begynte å få med seg folk da de viste at de tok det seriøst.

– Etter hvert som vi utdypet mer, så skjønte folk at det ikke var en koddemusikal, sier han.

Musikalen favner nå om flere av gjengene på huset med planer om blant annet kor og orkester.

– Det blir et stort samarbeidsprosjekt med mange flinke og engasjerte folk, forteller Grand.

En tåre for Ivar

– Resultatet blir en festforestilling som feirer norsk historie og en mann med et eksepsjonelt og relaterbart liv, sier han videre.

Ødegård understreker at forestillingen passer for alle. Han forteller med et smil at målgruppen rett og slett er hele Norge.

– Det er kanskje litt vågalt å si at vi har gråtegaranti, men fliregaranti har vi i hvert fall, sier han.

Dette sier Grand seg enig i. Han mener at folk kommer til å bli rørt av fortellingen.

– Om du ikke gråter etter å ha sett historien om denne mannen her, da er du lagd av noe annet enn oss, understreker han.

De er nå blitt en gjeng som jobber med at forestillingen skal oppnå nettopp dette. Engasjementet og skaperlysten er stor blant alle sammen.

– For mange av oss som har vært frivillige ganske lenge, blir dette det siste støtet før vi pensjonerer oss fra Samfundet, sier Grand.

VISJONÆRENE BAK: Idéen startet hos (f.v.) Marcus Grand og Olav Ødegård.

Med kostymeansvarlig, produsent, dramaturger og scenografer i boks er de klare for å skape noe unikt.

– Det er viktig å gi seg med en god smak i munnen, sier Ødegård.

Produsent Emilie Swensen beskriver musikalgjengen som giret og selvstendig.

– De har visjon og følger samme spor. Alt ruller nærmest av seg selv, sier hun.

I tillegg forteller hun at det er ekstra givende at produksjonen helt og holdent er laget av studenter.

– Det er også en veldig flott historie som fortjener å bli fortalt, sier hun.

Nei til forelesning og fiksjon

Dramaturgene Olise Sunniva Vestad og Bendik Johansen synes også at prosjektet er givende.

– Vår oppgave er å sparre med visjonærene Marcus og Olav, forteller Johansen.

Selv velger han å plassere seg i publikums sko og se på musikalen med et utenforstående perspektiv.

– Målet er jo å skape en historie som kan opplyse og være underholdende samtidig. Vi vil unngå at det bare blir forelesning eller eventyr, men vil heller at det havner et sted i midten, sier han.

Vestad studerer nordisk språk og litteratur. Dermed kjenner hun til Ivar Aasen på et mer faglig nivå enn en gjennomsnittlig student kanskje gjør.

– Jeg får kombinert faglig interesse og engasjement med en mer teatralisk vinkel, forteller hun.

Vestad har i tillegg skrevet nynorsk hele livet sitt.

– Nynorsk er mitt hjertespråk, så for meg får språket en nøkkelrolle, sier hun.

Målet for Vestad og Johansen er at de skal utfylle hverandre og sammen med regissørene skape et helhetlig bra produkt.

GIRET PÅ FORESTILLING: Produsent Emilie Swensen gleder seg til premieren.

SAMARBEID ER ESSENSIELT: Dramaturgene (f.v.) Bendik Johansen og Olise Sunniva Vestad vil skape et helhetlig bra produkt.

Å få frem visjonen

Samarbeid er også viktig hos kostymeansvarlig og scenografene.

– Noe av det viktigste er å gi hverandre rom. Vi vil ikke svelge kostymene med kulisser eller motsatt, forteller scenograf Kari Kvelstad Ellingsen.

Sammen med Bjørn Bendixen står hun for det kunstneriske uttrykket kulissemessig.

De innrømmer at de er ganske ambisiøse, selv om de tenker mye på om tingene de designer faktisk er mulige å bygge.

– Vårt håp er at det blir en kjekk prosess for dem som er med på å bygge også, sier Bendixen.

Han ønsker å skape et produkt som de alle kan være stolt av.

Kostymedesigner Emma Ditaranto gleder seg også til at sømmene kommer på plass.

– Mitt ønske er at man skal se på kostymene og tenke at her har det blitt lagt ned mye arbeid med respekt og forståelse for husfliden, forteller hun.

Hun røper at det kanskje blir noen strikkegensere eller lignende på scenen.

– Samtidig vil jeg ikke at folk skal kjede seg ihjel når de ser kostymene. Ønsket er å gjøre det annerledes, men troverdig, sier hun med et smil.

En lidenskapelig høst

Med premiere 24. oktober har denne gjengen god tid til å glede seg og finpusse materialet. Et ord som går igjen når de beskriver prosessen, er samarbeid og lidenskap.

– Nå kan vi lage akkurat det vi synes er gøy, sier Grand.

Arbeidet er ikke over enda, men de gleder seg alle til høsten kommer.

– Vi lover at det blir en magisk uke, sier Ødegård. **UD**

TRADISJONELT OG UNIKT: Kostymedesigner Emma Ditaranto vil at kostymene skal være annerledes, men troverdige.

AMBISIØSE KULISSER: Scenografer (f.v.) Bjørn Bendixen og Kari Kvelstad Ellingsen tenker mye på om kulissene er mulige å bygge.

– Bedre med fysisk smerte enn vondt i hjertet

Forfatter Oliver Lovrenski slo gjennom med et brak i fjor høst med romanen *Da vi var yngre*. Nå kommer han med en klar oppfordring til landets unge: Ta ansvar for deg selv og andre.

TEKST: Nora Lerkerød Alnes | FOTO: Torstein Olav Eriksen

Da boken *Da vi var yngre* ble utgitt i fjor høst, ble forfatter Oliver Lovrenski møtt med overveldende god respons. Boken vant Bokhandlerprisen i 2023 og er nominert til Tarjei Vesaas' debutantpris i 2024.

Lovrenski møter oss ikledd en sort dress og med håret gredd bakover. Han har en tydelig og gjennomført stil, noe som gjør ham lett gjenkjennbar.

Den unge forfatteren forteller oss om en oppvekst preget av rus, harde kår og mangel på gode rollemodeller, og om hvordan dette har formet deler av hans forfatterskap.

– Det er viktig at vi menn tar støyten for familien om det trengs. At familien slipper å lide på grunn av oss, og at vi heller kan bidra.

Alt bunner i valgene du tar

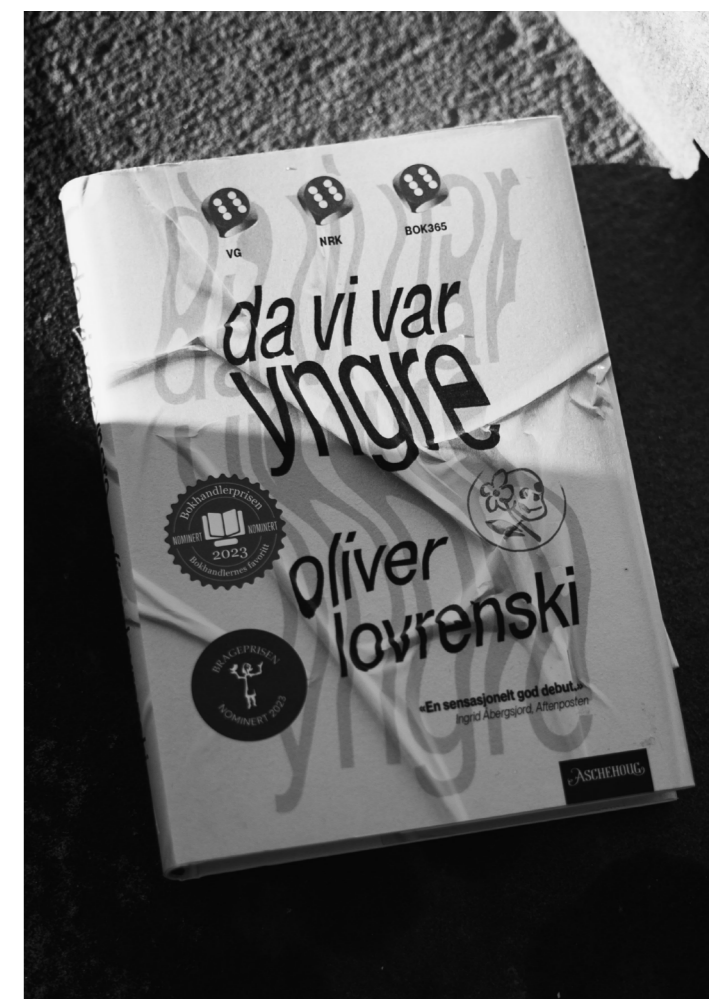
Lovrenski forteller at noe av det viktigste han har lært de siste årene, er at man har ansvar for eget liv og hvordan det påvirker andre.

– Det er også viktig å ha gode rollemodeller, noen man kan lære av og se opp til.

Lovrenski ser alvorlig ut når han snakker om mansrollen og ansvaret man har ovenfor de nærmest en selv. Bare noen minutter tidligere sto han foran en sal fylt av tenåringer som ivrig fulgte med mens språkviter Irmelin Kjelaas spurte han ut om romanen og ettervirkningene av den.

For Lovrenski er det tydelig viktig å være bevisst på sitt eget ansvar overfor andre, men også å holde sine nærmeste ansvarlige for egne handlinger.

– Man ser summen av mange små valg etter hvert, enten de er gode eller dårlige. De valgene har så mye å si: De bestemmer hva man bruker dagene på og hvilke muligheter man får, forteller Lovrenski.

BRAKSUKSESS: *Da vi var yngre* har på kort tid vist seg som en viktig roman.

Språkets kraft

Da vi var yngre er en oppvekstroman som tar for seg hvordan livet vrir og vender på fire unge gutter som vokser opp i dagens Oslo. Romanen er rå, ekte og tidvis brutal, noe Lovrenski oppnår ved blant annet bruk av sosiolekt i skriftspråket.

– Det var viktig for meg å bruke et språk som passet teksten jeg skrev. Jeg prøvde å skrive historien på vanlig bokmål først, men det ble helt feil. Man må bruke språket som de du forteller om, bruker selv.

Lovrenski forteller at mange antar han skriver om seg selv og derfor leser ham som person inn i boken. Han forklarer at dette ikke er helt riktig, men legger heller ikke skjul på at elementer av hans historie og erfaring finnes i boken. Han nevner også at han en liten stund vurderte å gi ut boken anonymt, men la det fra seg.

– Jeg mener at man skal ha en jævlig god grunn til å gi ut noe anonymt, spesielt i Norge. Man taper så mye på det. Halve historien er jo deg som person, og man må kunne stå for det.

Han har snakket mye offentlig om personlige erfaringer av den grunn. Han ønsker å vise at det kan gå bra, selv om man kan føle seg maktesløs noen ganger.

– Om jeg selv ikke kan stå for dette som er fortiden min, hvordan kan noen som lever i det nå, stå i det?

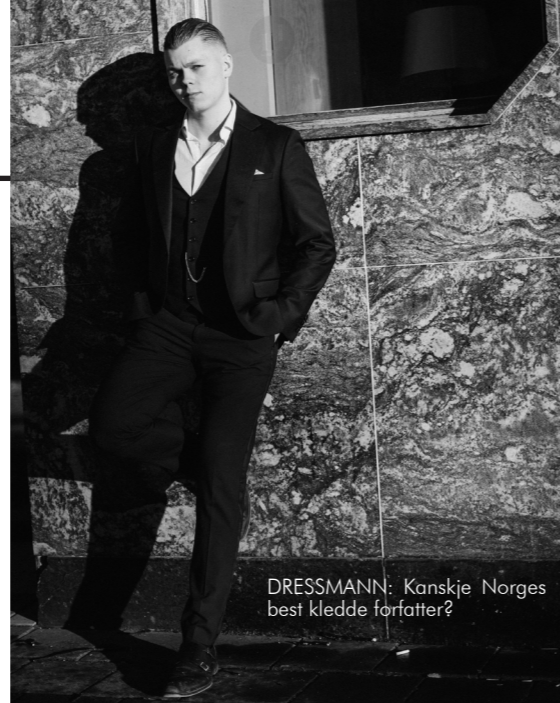
Enorm respons fra landets unge

Det er tydelig for den unge forfatteren at det han deler er nyttig og verdifullt for unge i dag. Han forteller om skolebesøk han har gjort og meldinger han har fått i etterkant av dem. Det er mange som kan kjenne seg igjen i historiene han skriver om.

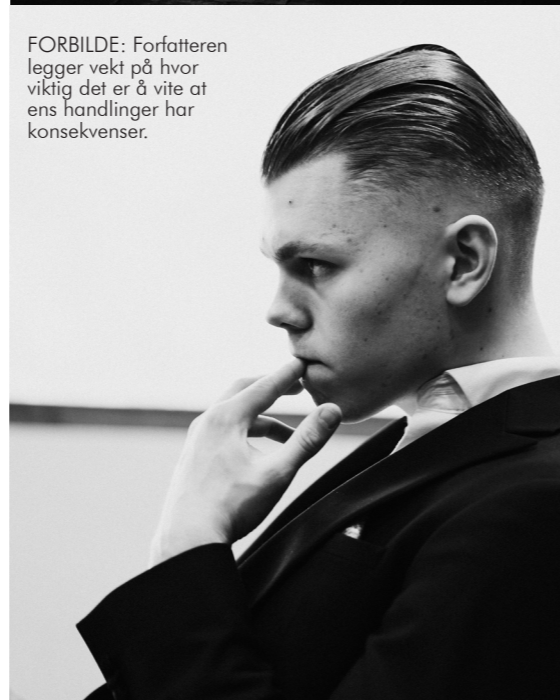
– Flere har sendt meg meldinger om at boken min var den første de leste, og at de har lært av den. Folk ser opp til meg, og jeg føler masse press for å være et godt forbilde. Men det er viktig, det er veien jeg har valgt, og det holder meg skarp.

Lovrenski har tatt på seg et ansvar som talerør og brobygger mellom unge og voksne i dag, og da følger det med et stort press på å holde seg i sjakk. Han har derfor gode rammer for å unngå å gå på veggen.

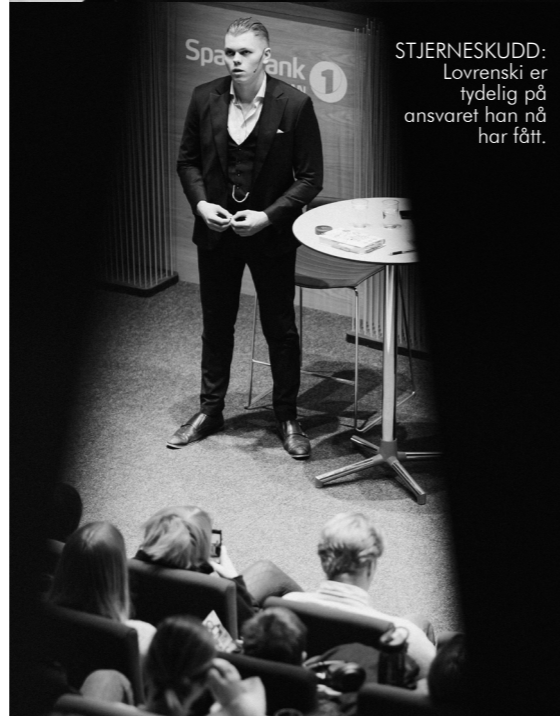
– Jeg trener en del. Ikke egentlig for utseende eller muskler, men mest for min mentale helse. Jeg spiser sunt og drikker ikke i det hele tatt.

DRESSMANN: Kanskje Norges best kledde forfatter?

FORBILDE: Forfatteren legger vekt på hvor viktig det er å vite at ens handlinger har konsekvenser.

STJERNESKUDD: Lovrenski er tydelig på ansvaret han nå har fått.

Forfatteren forteller at disse rammene hjelper ham å fungere under press, selv om de ikke alltid er smertefrie.

– Nå har jeg litt skader. Jeg tror jeg har overtrent. Men det er bedre med fysisk smerte enn vondt i hjertet.

Rytmask roman

Musikk er viktig for Lovrenski, som forteller at han liker å høre på Adele når han trener. Språket han bruker i *Da vi var yngre* er rytmisk og kan leses som rapp.

Til tross for dette mente Lovrenski at det var riktig å uttrykke historien gjennom bokform og ikke gjennom musikk.

– Språket speiler personene historien forteller om, og jeg så et tomrom i markedet for slike historier utgitt som bøker. Det føles som om alle skriver musikk nå, og det er en vanskeligere bransje å vokse i. Dessuten har responsen boken har fått, vist meg at det var et tydelig behov for den. **UD**

SKRIVER MED RYTME: Lovrenski sin unike skrivestil kan leses som rapp.

Åtte kjøppe:

Favorittbok?

Alle utlendinger har lukka gardiner av Maria Navarro Skaranger

Favorittserie?

Exit.

Alltid våte klær eller alltid sand i undertøyet?

Alltid våte klær.

Om du bare kunne hørt på én artist resten av livet, hvem hadde det vært?

Adele.

Favorittmatrett?

Jeg er veldig glad i arabisk mat. Spesifikt yalanji, de er helt fantastiske. Tror jeg kan spise 20 stykk, og så må jeg sove i to timer etterpå.

Hvem er den heiteste forfatteren noensinne?

Utenom meg? Hvem har så gode dressler liksom?

Kjendis du kunne tenkt deg å bo i kollektiv med?

Kollektiv blir for mye, altså. Kanskje én middag i uka med Jordan Peterson? Tror jeg hadde blitt gal av noe mer. Må ha litt fred også, liksom. Kanskje ta en kaffe sammen om morgenen og snakke om livet.

Råd til trondheimsstudentene?

Nyt veien til målet, for den veien stopper aldri. Om man ikke lærer seg å nyte på veien, så får man ikke gjort noe.

Er det for mye å ATB om en behagelig reise?

Sitt stille og vær stille. Nå er foten satt ned, vi må skjerpe oss på kollektivtransport.

JENNY HANSSEN
Journalist i Under Dusken

ILLUSTRASJON: Tallak Lie

Du spiller hovedrollen i ditt eget liv, bare ikke på bussen. Skal du ikke av på Solsiden? Det går helt fint, men for guds skyld: Ikke stå som en murvegg når folk åpenbart prøver å komme seg ut. Ikke bare er det unødvendig kroppskontakt når jakkene gnir mot hverandre idet vi går forbi deg, men det er også lite effektivt og flaut å se på for oss med sitteplass som skal videre med bussen.

Ryggsekken skal mellom beina eller på fanget. Selv om den kostet deg halve husleien, fortjener ikke sekken din eget sete. Og vi som står som sild i tønne på 22-bussen klokken åtte om morgenen, ønsker ikke å få sekken din trykket i trynet. Ta den av og sett den mellom beina på gulvet, den tåler det.

Videre: Når ble det egentlig kult å ikke reise seg for eldre? Ja, det gjør vondt dersom personen ikke tar imot plassen, men det er utvilsomt bedre å reise seg én gang for mye. Det at du skal ta bussen langt og dermed fortjener sitteplassen, er ikke et godt nok argument, for jeg kan love deg at noen skal av før deg, og at du kommer til å få deg en ny sitteplass når bussen har passert sentrum. Svelg stoltheten og vær et godt medmenneske.

Og til dere som skal på bussen: Ruter sin «først av, så på»-kampanje gjaldt ikke bare i 2018, den er like relevant i

2024. Det er en enkel regel å forholde seg til som gjør bussturen mer effektiv og behagelig for alle. Og når vi-som-leker-Berlinmur-gjengen for én gangs skyld har gått av for å gi plass til dem som skal ut, ikke press deg frem. Det er et køsystem, og du står bakerst.

Det er flaut for oss også, dersom du blir tatt i billettkontroll. Skal du snike? Kjør på, bare ikke bli tatt. Og dersom du skulle være så uheldig å bli tatt, ta den boten med stolthet. For verken vi eller

kontrolløren tror på historien din om at du har fått en splitter ny mobil, med knust skjerm, da, uten å ha rukket å laste ned ATB-appen ennå.

Ikke glem at vi alle er i samme båt – eller buss. Et smil og en liten hyggelig gest utgjør forskjellen mellom en trang og ukomfortabel reise og en hakket mer behagelig. Legg egoet igjen hjemme, og pakk heller med litt buss-etikette i sekken.

Under Buksen

Hvordan ikke kleine ut på deit

Skal du på en første deit? Prøver du desperat å grave deg ut av singelkrisa? Frykt ikke! Dette er mine tips for den perfekte første deit.

ILLUSTRASJON: Kian Nouri

Valentinsdagen er forbi, og noen av oss (inkludert meg selv) har blitt smertefullt minnet på at vi er single. Den 22. valentinsdagen i mitt liv som singel, så nå må jeg nesten legge inn litt innsats for at den 23. blir delt med en annen. Jeg er tilbake på Tinder, klar for flere første deiter, og deler gjerne mine erfaringer som noen som har vært på utallige første deiter.

For det første: Husk hva som er formålet med en første deit: Dere skal bli kjent med hverandre. Nøkkelen er å velge et sted og en aktivitet som gjør at dere faktisk kan bli kjent. Du gjør sjelden feil ved å ta en øl eller kaffe. Jeg synes alltid det er en hyggelig første deit når fokuset ligger på samtalen. Det er vanlig å bli nervøs før en første deit, og da er det alltid deilig at man slipper å tenke på noe annet enn samtalen.

En ting du kanskje ikke burde gjøre, er å ta med deiten din på vors eller fest, spesielt når det bare er dine venner der og ikke deres. En deit skal som sagt

være personlig og en mulighet til å bli bedre kjent. Selv om du kan være mer avslappet når du har litt alkohol i blodet og er rundt venner, kan det være veldig lett å glemme deiten din.

På den motsatte enden av skalaen har vi «vil du komme hjem til meg og se på film?». Om du spør meg om dette, kommer jeg absolutt til å tro at du bare vil ligge på første deit. Det er ikke noe galt i det hvis jeg også er med på det, men om du vil ha noe litt mer langvarig, er det kanskje ikke den beste måten å bli kjent på. Selv om man kanskje blir kjent på litt andre måter, da.

Men hva med middag? Jeg vet ikke om det bare er meg, men jeg hater middag på første deit. Uansett om det er hjemmelaget eller på restaurant, synes jeg det bare er kleint. Og ikke glem: Du har ingen mulighet til å stikke tidlig dersom deiten går rett vest.

Nå skal jeg innrømme at jeg ikke er typen til å trene, men jeg tror kanskje mitt største mareritt må være treningsdeiter. På deit vil jeg imponere og se så bra ut som mulig, ikke svette, puste, pese og vise hvor dårlig kondis jeg faktisk har. Det er kanskje noen som digger å trene sammen første gang de møtes, men ikke bli overrasket om du ikke får svar på forespørselen din.

Sist, men ikke minst: Husk å slappe av! Å gå på deit er stressende, spesielt den første, men ikke glem at dette er en mulighet for å bli kjent med en ny person, uansett om det er suksessfullt eller ikke. En dårlig deit er i det minste en veldig god historie neste gang du er på vors.

xoxo Kari Bradsjø

Har du tanker om sex, noe du vil vi skal snakke om eller historier du vil vi skal dele? Send e-post til kulturredaktor@studentmediene.no med emnet «Under Buksen» Alt holdes anonymt.

Marcus & Martinus

- Den uunngåelige alderdommens tortur

Tekst: Christian Truyen Ryssdal, Mats Fosdahl | Illustrasjon: Victoria Lillejord Stenshagen | Foto: Mats Fosdahl

Pop-duoen slo gjennom på MGP junior i en alder av ti år. Siden har de blitt eldre – det har ikke deres publikum.

Planen var som følger: dra på Marcus og Martinus konsert og skrive en reportasje med en vinkling om dem som var tilhengere av M&M da de var barn, og som nå lider seg gjennom studiene. Som et lyn traff det oss at deres tilhengere stort sett fortsatt er barn da vi ankom et romslig Tapperiet Paa Dahls. Faen.

Kvalt mellom følelser av å være ubekvem og fascinert står vi her, 180 og 199 centimeter over bakken, blant hørselsvern-beskyttede barn, knekte foreldre og et hav av mobiltelefoner. Ille er det for Mats og Christian – men trolig var det Marcus og Martinus som led mest.

Fyr og flamme, men publikum liker fortsatt det samme

Før tvillingene entrer scenen, er det MGP-tredjeplassen Erika Norwich som varmer opp publikumet. Trønderen leverer i hovedsak «jævlig» (hennes ord) triste pop-ballader, men også tyggegummi-slageren «My AI» (uten

GJENNOMFØRT SHOW: Med pyro og koreografi var showet underholdene

LEVER I ØYEBLIKKET: Konserten ble godt dokumentert.

hjelp av Super Rob, dessverre). Dette appellerer til det yngre publikumet, men likevel virker hun smertelig bevisst over situasjonen. Hun banner flere ganger og må beklage seg, samtidig uttrykker hun at hun «cringer» av MGP-låta, og at det var meningen at den skulle være flau.

Klokken 20:00 får vi det vi har ventet på: Marcus og Martinus. Selve opptredenen er gjennomført: et ticht, dyktig band styrker tvillingene, og akkompagnert av tre bakgrunnsdansere er koreografien godt planlagt og underholdene. Gutta kan også synge godt, til tross for deres beryktede stemmeskifte.

De første førtifem minuttene av konserten består utelukkende av ny musikk, men publikum er ikke særlig engasjert. Fra perspektivet til noen litt eldre må det innrømmes at mye hørtes lovende ut. Det var fengende, funky og profesjonelt. For publikum er det først når klassikere som «Plystrer På Deg», «Hei», «Eg Vil Bare Ha Deg» og «Slalom» (en låt som tekstlig hadde egnet seg godt som en russelåt i 2024) at de plutselig våkner. Hopping og full tjohei fremtrer endelig på «Girls» og «Elektrisk».

Det mest absurde øyeblikket i konserten er når Martinus tar en stor slurk med vann og spytt det ut, på en litt vannspreder-aktig måte over de nærmeste tilskuerne. Det å spytte vann på publikum er rart i seg selv, men tatt i betraktning gjennomsnittsalderen til ofrene i splæsjesonen blir det ekstra absurd.

«We Are Not The Same»

Til tross for at det ikke uttrykkes direkte under M&M sin konsert, videreføres frakoblingen Erika Norwich følte på også mellom hovedakten og publikum. For Marcus og Martinus var det viktig å konstatere at de ikke er de samme menneskene som de en gang var, derav turné-navnet: «Vi har blitt eldre og utviklet oss, derfor heter turnéen We Are Not The Same», sier de. Uren hud, viker og stemmeskifte – det er tydelig og uunngåelig.

Marcus og Martinus sine nye låter dypper sine tær i voksne territorier: Henvisninger til sex og intimitet skiller deres nye musikk fra deres eldre, som én gang overflommet i naivitet. Rart og noe ubehagelig er det å høre to snart 22 år gamle unge voksne synge om kysning og samliv til barneskoleelever – dette er nok ikke slik de ønsket at det skulle bli. Verre blir det når de skal synge sine eldre låter, hvor den falske entusiasmen er håndgripelig.

Kontroverser – eller mangelen på det?

Marcus og Martinus var på mange måter det norske svaret på Justin Bieber rundt 2012, en popstjerne som i større grad har klart å eliminere sine yngre tilskuere. Fyllekjøring, tilhenger-spytting og vanæringen av Anne Frank gjorde ham fort til en hele verdens boksesekk. Muligens var han ikke voksen, men han var i hvert fall ikke et barn.

I januar 2024 postet tvillingene et snodig, pick-me-innlegg hvor de ironisk beklaget for at de ikke hadde begått en skandale. Poenget er ikke at Marcus og Martinus burde fyllekjøre, men faktumet at M&M lider av perfektjon: Selv den tidligere nevnte spyttsprederen var en stor suksess.

Ellers virker det som om gutta ønsker å utforske, men med hjerter av gull vil de også tilfredsstille. Resultatet er et evig publikums-limbo – hvor en blir nødt til å stå på scenen og synge om sex til tolv-åringer.

Tvillingenes utenlands-eskapader har i større grad resultert i et ønsket resultat, mye på grunn av at de i eldre alder har introdusert seg for Sverige og resten av Skandinavia. I Norge, derimot, klarer de ikke å riste av seg MGP-junior-konnotasjonene eller infantiliteten som skriker når en uttaler deres navn: Marcus og Martinus er, og vil nok alltid være, synonymt med barnslighet.

Typen Din – Midt Imellom

Typen Din leverer et herlig og selvsikkert debutalbum

TEKST: Martin Lindheim | FOTO: Typen din

Oslotrioen **Typen Din** debuterte med singelen «Tankekart» i 2023, en superfengende låt som satte listen høyt for et eventuelt album. Nå er albumet ute, og det er ingen grunn til å bekymre seg. *Midt Imellom* låter nemlig både oppfinnsomt og usedvanlig friskt.

Typen Din åpner albumet med sjelfull vokal, blytung 808-bass og kosmiske lydeffekter. Etter den dramatiske åpningslåten senkes skuldrene på neste låt, førstesingelen «Nye Høyder». Her akkompagneres luftig pianospill av tilbaketente trommer, og resultatet høres ut som noe midt imellom Nujabes og A Tribe Called Quest. Vår generasjons oppmerksomhetsspenn er ganske kort, noe Typen Din er fullt klar over og refererer til i låten. Det tar derfor ikke lang tid før en ny beat tar over og løfter «Nye Høyder» til, ja, nye høyder.

«Ung» er et tematisk interessant øyeblikk på platen. Opptak fra gamle gateintervjuer, der oslofolk ble spurt om deres synspunkt på datidens ungdom, går som en rød tråd gjennom hele låten. Svarene deres sammenliknes med hvordan det er å være ung i dag, hvor festing, rus og forventningene unge møter, står sentralt. Konklusjonen er at det aldri har vært lett å være ung, verken nå eller da. «Complex» har enda tyngre instrumental og tekst, og den er ett av mange høydepunkt. Blant annet rapper Szymon Biegajlo selvsikkert om 30 år gamle pappagutter som ringer hjem etter penger, og det er en sann fryd å høre på.

Midt Imellom har et gjennomgående mørkt, trap-inspirert lydbilde, men byr også på variasjon. «Phineas og Ferb» har et anslag som minner om XXXTentacion med melankolsk vokal og buldrende 808-bass. Likevel skiller den seg ut med original tekst og et fett gjestever fra Sensa. Det svevende lydbildet dukker

opp igjen på «TD (Interlude)», men her er trap-inspirasjonen fra forrige låt byttet ut med drømmende gitar og synter. Låten kunne fort endt opp som et ubetydelig mellomspill, men Mari Kvarenes Baanns fengende vokal bidrar til å gjøre den til en fullverdig låt.

Både «Manifest» og «Boksen Gaar» bader i det samme svevende lydbildet, og små dryss av stramme blåsere komplementerer resten av arrangementet på nydelig vis. Med imponerende rapping fra både Biegajlo og Baann ender disse to låtene opp som sterke høydepunkter.

Midt Imellom er et album det er grunn til å være entusiastisk for; Typen Din lever absolutt opp til forventninger.

Ol' Burger Beats – 74: Out of Time

Ol' Burger Beats gir lyden av 1974 nytt liv med sitt siste prosjekt.

TEKST: Martin J. S. Blom | FOTO: Håvard Winther Gjelseth

Ole-Birger Neergård, også kjent som **Ol' Burger Beats**, er tilbake med ny skive, *74: Out of Time*. Ol' Burger Beats har etter hvert en del prosjekter bak seg, men dette er kanskje det konseptuelt sterkeste så langt.

Tittelen er en 50 år gammel referanse, til året 1974, ett av Ol' Burger Beats favorittår i musikkhistorien. 1974 var ikke bare et bra år for støvete soul og jazz, det var også året den ikoniske produsenten J Dilla ble født. *74: Out of Time* kommer ut bare en drøy uke etter det som skulle vært Dillas femtiårsdag og 18 år etter hans siste prosjekt *Donuts* som ble gitt ut rett før han døde.

Den røde tråden fortsetter inn i produksjonen på albumet. I tillegg til at de fleste låtene samler musikk fra 1974, har også hver eneste låt på skiva et tempo på 74 slag i minuttet, noe som gir både sammenheng og fin flyt gjennom hele prosjektet.

Med seg på prosjektet har han en rekke flinke rappere og musikere. Det er bars fra kjente navn som Lil B, Pink Siifu, Fly Anakin og Billy Woods, i tillegg til Ill Camille, Yungmorpheus og norske Vuyo. Ol' Burger Beats og GiddyGang-affilierte Vuyo slapp i 2021 albumet *Dialogue*, som i seg selv er fylt til randen med fete låter. Sammen er de definitivt blant Norges mest undervurderte rapper-produsent-duoer.

På 74: Out of Time har Ol' Burger Beats også fått med seg blant andre Kristoffer Eikrem på trompet og Sigurd Malmedal Drågen på trombone. Musikkerne gir albumet en ny dimensjon i måten de spiller på lag med samplene, og det bidrar til å spikre lydbildet.

Albumet er fra start til slutt en deilig og naturlig krysning mellom jazz og hiphop, to sjangere Ol' Burger Beats har dyp kunnskap om. Lekre samples av

Rhodes eller piano danner et bakteppe som musikerne og rapperne leker seg over. Myke men tunge kicks holder takten, mens resten av trommelydene ofte er mer svevende. Det hele blir et veldig behagelig lydbilde.

Albumet er såpass fint og sammenhengende at det er vanskelig å peke ut enkelte låter over andre. Likevel har tittelsporet «Out of Time (feat. Ill Camille)» og «Recuperating (feat. Gabe 'Nandez and Fly Anakin)» pekt seg ut som favoritter. Likevel må det understrekes at albumet bør høres i sin helhet.

Alt i alt er *74: Out of Time* et sjelden godt gjennomført album, som selv J Dilla og Madlib hadde vært stolt av. *74: Out of Time* er ikke bare lyden av 1974, det er lyden av ett av de beste albumene fra 2024.

Dina Ögon – *Orion*

Orion byr på få
overraskelser, som i mine
øyne er en stor glede.

TEKST: Simon Torsvik Thingnes | FOTO: Playground Music Sweden

Etter å ha erobret den nordiske festival-sommeren med fjorårets album *Oas* har Dina Ögon klart å snekre sammen et nytt album på rekordtid. På sin tredje utgivelse spisser det svenske bandet uttrykket sitt, og det låter vakrere enn noen gang.

Grunnelementene er de samme: en nakkesvingende groove mellom trommer og bass à la det beste av 90-tallets hiphop og neosoul, klangfulle og rike gitarakkorder, og en kombinasjon av lekne og umåtelig fengende vokalmelodier. Åpningssporet «Jag vill ha allt» er et kroneksempel på dette. Deilig groove, vakre gitarutsmykninger og et nydelig fengende refreng. Til tross for

flere likheter med forrige album trækkes det opp nok nye stier på *Orion* til at totalopplevelsen blir spennende. Dette er alt popmusikk skal være i 2024.

Selv med de samme kjente rammene føles uttrykket utforskende og undrende. Tekstene til vokalist Anna Ahnlund bidrar til mye av denne følelsen. På tittelsporet skildrer hun hvordan man kan havne blant stjernene i stjernebildet Orion. Sitarsoelen på det foregående sporet «Milton» understreker den spirituelle følelsen man finner i mange av låtene.

Bandet finner også styrke i kontraster. På albumet finner man bakoverlente rytmer og fremoverlente tanker, i tillegg til lydbilder som er både direkte og ærlige, men samtidig svevende og klangfulle.

Bandet selv sier de har kommet nærmere uttrykket de leter etter, på dette albumet enn på tidligere utgivelser. Fremover blir det spennende å se om Dina Ögon kommer til å gjenoppfinne seg selv eller om de blir fastlåste i uttrykket de har landet på. Men med listen de har lagt, er én ting sikkert: Vi blir ikke ferdige med å nyte *Orion* før de er tilbake med noe nytt.

Folkemusikkens definisjonsrammemakere

– I utgangspunktet betyr navnet helvete. Det er livet etter døden.

TEKST: Håkon Vesterås | FOTO: Lamia Karic

ET LITE MEN OMFATTENDE BAND: Eir Vatn Strøm, Kenneth og Levina Storåkeren utgjør Ævestaden.

Det sier Kenneth Lien, en tredjedel av den norsk-svenske trioen Ævestaden, om bandnavnet. Sammen med Eir Vatn Strøm og Levina Storåkeren spiller trioen musikk som tydelig har minst én fot plantet i den skandinaviske tradisjonsmusikken. Den andre foten er mer søkende.

Bandet vant Folkelarmprisen i kategorien Åpen klasse i 2021 og er nå nominert til Årets folkemusik på den prestisjetunge svenske Manifestgalan.

– Dere kan ikke stemme, men dere kan heie på oss, sier Storåkeren og ler.

Den beste typen deppa folkemusikk

Det er mye ved Ævestaden som skiller dem fra den joviale felemusikken man stereotypisk forbinder med folkemusikk. Lydbildet er melankolsk, mystisk og hypnotiserende, og like preget av bass og synt som det er av lyre og kantele.

– Blandingen av akustiske lyder og elektronikk står for mye av det vi synes er kult, sier Eir Vatn Strøm.

Tekstene handler om alt fra å løpe febrilsk gjennom skogen til opplevelsen av å bli fortalt av en demon at livet du lever nå skal gjenta seg om og om igjen i all evighet. Enkelt sagt er Ævestaden

deppa moderne folkemusikk på den beste mulige måten.

Navnet Ævestaden betyr «det evige stedet» og er hentet fra Magnus Ullelands nynorske oversettelse av Dante Alighieris *Den gudommelige komedie*.

– Begge albumtitlene refererer til dette stedet, sier Levina Storåkeren.

Bassen som lyder «dzzzshhh-dzzzshhh»

De to albumene *Ingen mere gråter* fra 2021 og *Solen var bättre där* fra 2023 utgjør en stor del av Ævestadens hittil begrensede, men raskt voksende diskografi. Spesielt det første albumet fungerer som et viktig utgangspunkt for utviklingen av bandets lydbilde.

– Jeg tenker veldig på det første albumet som et utgangspunkt. Det er kjernen i hva vi er, og så beveger vi oss rundt det i forskjellige retninger, sier Storåkeren.

Spesielt låten «Ack Högaste Himmel» ble et viktig springbrett for lydbildet på den andre platen. Kenneth Lien forteller at de utforsket det elektroniske i låten, og at de ble enige i studio om å ikke være så redde for å kjøre på.

– Den brutale «dzzzshhh-dzzzshhh»-bassen som kommer inn på klimakset,

var en idé som plutselig dukket opp i studio, fortsetter Lien.

Den «dzzzshhh-dzzzshhh»-beskrevne bassen i «Ack Högaste Himmel» fra *Ingen mere gråter* peker seg ut i et ellers akustisk album. Den viser i stor grad retningen Ævestaden skulle gå fremover. Mer elektronikk og mer bass, men også mer egetskrevet tekstmateriale.

– Vi brukte tradisjonelt materiale i første album, men ikke på EP-en eller det nyeste albumet. Det hører man også på sounden, sier Eir Vatn Strøm.

Norsk popularitet på svensk

EP-en Vatn Strøm nevner, er spesielt viktig for å forstå hva Ævestaden har gjort siden sitt første album. Hvis man ser på lyttertall fra Spotify, er EP-en de lagde sammen med bandet Benedikt deres største bragd hittil.

– Det var Benedikt som spurte oss. De hadde gitt ut en del musikk på engelsk, men hadde lyst til å lage noe på svensk eller norsk, sier Storåkeren.

Hvis man bare har hørt noe fra Ævestaden litt her og der, har man sannsynligvis hørt låten «Halsmandlar», som i skrivende stund har blitt spilt av over en kvart million ganger på Spotify.

– Det var gøy at akkurat «Halsmandlar» ble så populær, sier Storåkeren.

Hun forteller at Benedikt hadde laget melodien til låten og spurte henne om hun ville lage en svensk tekst til den. Teksten og melodien kom altså fra to forskjellige band.

– Det er gøy at noe på svensk kan fungere så bra i Norge, legger hun til.

– Vi elsker samarbeid – ring oss, utbryter Vatn Strøm.

Man kan aldri få mange nok lyrer

Noe av det man legger aller tydeligst merke til når man ser en konsert med Ævestaden, er de forskjellige instrumentene. Hvor mange lyrer en gjennomsnittlig person bør ha, er ifølge Lien et åpent spørsmål.

– Det kommer an på hvor mange tonearter låtene dine har, svarer Lien og smiler.

Vatn Strøm forteller at antallet tonearter har gått opp siden det første albumet, og at introduksjonen av en ny toneart krever innkjøp av ny lyre.

– Og jeg har ikke råd til flere lyrer, så da spiller jeg det heller på keyboard, sier Vatn Strøm og ler.

Mange av instrumentene Ævestaden bruker, som lyre, munnharpe og kuhorn, har en del begrensninger sammenlignet med en gitar eller et piano. Det er blant annet færre toner, og med en munnharpe er skalaen stemt annerledes enn andre instrumenter.

– Det er en gave, sier Vatn Strøm med en nesten religiøs tone.

Trioen planlegger sjelden akkord for akkord, opplyser Storåkeren. Han sier at de heller samarbeider om hvordan de kan veksle på toner og rytmer, og ellers bare prøver seg frem sammen.

– En grunnleggende del av uttrykket vårt er at vi holder det enkelt, påpeker Storåkeren.

Han mener det gjør det enklere å spille den musikken de liker, og noen ganger utvikler det seg et mønster der alle tre spiller de samme tre tonene.

– En arrangeringslærer ville kanskje ikke likt det, men det er jo det som er gøy, sier Storåkeren.

Lien legger til at de gjerne kunne ha inkludert flere instrumenter.

– Jeg skulle gjerne også ha brukt banjo, harpeleik, strykelyre, langeleik og mer, men det logistiske er ikke på plass ennå, sier han.

Et rytmisk fletteverk

Selv om musikken Ævestaden spiller er tilgjengelig for et temmelig stort publikum, er noen av de mest grunnleggende elementene i musikken deres relativt eksperimentelle.

– En grunnleggende ting i musikken vår, er å lage ulike rytmiske mønstre som går inn og ut i hverandre og skaper polyrytmikk, sier Storåkeren.

Polyrytmikk er altså en teknikk der man spiller to eller flere ulike taktarter samtidig. Ved, for eksempel, å dele inn en takt i fem og seks like deler samtidig, slik bandet gjør på låten «Motorbåt», kan man skape et slags rytmisk fletteverk i musikken.

– Vi vil at musikken skal krible som ASMR, sier Storåkeren.

Smir mens jernet er varmt

For øyeblikket slipper bandet dryppvis remixer av låter fra *Solen var bättre där*. Hittil har det blitt remixer fra artistene Niilas og Center of The Universe, og bandet sier det vil komme mange remixer utover våren fra alle mulige musikere.

– De spiller veldig ulik musikk i forskjellige sjangere, sier Vatn Strøm.

Ævestaden kan også avsløre at de til høsten vil slippe en ny plate sammen med det dundrende psych-rock-bandet Kanaan. Her går Ævestaden tilbake til røttene sine ved å bruke en del tradisjonelt materiale.

Samtidig preger Kanaan albumet med flere instrumentalspor enn det Ævestaden har hatt tidligere. Her blir det altså rockeballader, men forstått som langstrakte middelalderballader med et rocka preg.

– Det har vært en lang prosess å få det ferdig, men det blir veldig bra, sier Storåkeren

Til slutt legger bandet også til at enda en plate er på vei, denne sammen med den eksperimentelle synt- og trommemaskinspesialisten og videografen Sigurd Ytre-Arne. Trioen kan ikke avsløre en spesifikk tidsramme for når platen kommer, men røper at albumet vil ta en mer elektronisk retning og fokusere på det rytmiske.

Som en del av bølgen av unge folkemusikere som er villige til å snekre nye definisjonsrammer for folkemusikken, er det mye som tyder på at Ævestaden vil fortsette å levere de kommende årene.

– Drømmen er julekonsert med Kringkastingsorkesteret, forteller Lien med glimt i øyet. **UD**

EFFEKTIVT SAMARBEID: Bandet utvider deres katalog allerede i 2024.

Kulturkalender

Våren er i anmarsj – kom deg ut og nyt kulturlivet!

LEDERVALG

Når? Tirsdag 27. februar, 18:00

Hvor? Storsalen på Samfundet

Hvem skal styre Samfundet i året som kommer? Det kan du være med på å bestemme dersom du er medlem og bruker stemmeretten din! Les intervjuene med de forhåndsmeldte kandidatene på underdusken.no.

KINOPREMIERE:

DUNE PART 2

Når? Onsdag 28. februar

Hvor? Trondheim kino

Denis Villeneuve er tilbake med andre del av trilogien om altfor pene mennesker i ørkenen. Har du lyst til å stirre på Timothée Chalamet, Zendaya og Florence Pugh i et par timer, har du planene klare. Bare å nyte.

KONSERT: ONKLP

Når? Fredag 1. mars, 19:30

Hvor? Havet arena

Pål Tøien, bedre kjent som OnkLP, skal med sine mange hits entre scenen den første vårdagen i Trondheim. Føler du vinteren er «Styggen på ryggen» og gleder deg til den «Glir forbi», kan du se frem til første vårdag og live-rapp på norsk.

RAVE: SHREK-TEMA

Når? Fredag 1. mars, 22:10

Hvor? Havet arena

Komboen du ikke visste du trengte! En kveld fylt med ville kostymer og shreksangene du ikke visste du hadde glemt. Ta frem grønnmalingen og gjør deg klar for en minneverdig kveld.

KONSERT: TYR

Når? Lørdag 2. mars, 22:00–23:30

Hvor? Storsalen på Samfundet

Artisten har de siste årene tatt den norske hiphop-scenen med storm. Med samarbeid med blant annet Arif Murakami og Stig Brenner, i tillegg til terningkast seks på debutalbumet, begynner Tyr å etablere seg som en stor norsk artist.

ÅPEN GÅRD

Når? Søndag 3. mars, 11:00–15:00

Hvor? Voll gård

Hver søndag frem til sommeren har du muligheten til å finne hvilepuls blant gårdsdyr i naturskjønne omgivelser. Gratis og ubetalelig. Godt for kropp og sjel – og lommeboka!

FILMFESTIVAL: KOSMORAMA

Når? Måndag 4. mars–søndag 10. Mars

Hvor? Prinsen kino

Like sikkert vårtegn som løvetannen er Kosmorama filmfestivalen tilbake på Trondheims kinoer for å gi deg filmopplevelser du kan ta med deg inn i våren.

FOLKETOGET: KVINNEDAGEN

Når? Fredag 8. mars, 17:00

Hvor? Trondheim torg

8. mars er det kvinnedagen – en dag for kamp, refleksjon og takknemlighet. Bli med å gå i folketog bak Samfundets fane!

VERKSTED: SKULPTURKURS FOR VENNINGER

Når? Fredag 8. mars, 18:00

Hvor? Frans Klammer keramikverksted på Munkaunet

Tar du bussen litt ut av sentrum denne fredagskvelden, får du en helgeopp-

levelse som ikke bare innebærer høye lyder, svette og bakrus. I anledning merkedagen arrangeres et lystbetont skulpturkurs, hvor du kan forevige din favorittkvinnes (venninnes) byste i leire.

THE ROCKY HORROR PICTURE SHOW

Når? Fredag 8. Mars, 20:00

Hvor? Storsalen på Samfundet

Studentersamfundets filmklubb arrangerer filmvisning av filmen som siden 1975 har fascinert og inspirert. I tillegg lover de et fresende sceneshow med lettkledde amatørskuespillere.

DOBBELTKONSERT: MORTEN ABEL OG TØFL

Når? Laurdag 9. mars, 19:00

Hvor? Tapperiet på Dora

Morten Abel tar med seg stavangerbandet til en helaften på Tapperiet. Ta med deg en venn, en mor eller en bror. Konserten kan falle i smak hos de fleste.

BADEFILM: HAISOMMER

Når? Laurdag 9. mars, 20:00

Hvor? Pirbadet

Svøm rundt i frykt for hai samtidig som du sipper øl og badevann. Badefilm på Pirbadet arrangeres av filmfestivalen Kosmorama og blir en opplevelse utenom det vanlige. Om *Haisommer* er for skummelt, kan du møte opp fem timer for tidlig og heller se Oppdrag Nemo. Fortsett å svømme, fortsett å svømme.

STANDUP

Når? Fredag 15. mars, 20:00

Hvor? Lager 11

Har du lyst til å le? Spise digg mat? Med en god drink i hånden? En rekke lokale standupkomikere kommer for å underholde deg denne fredagskvelden.

			TALL	UD	UD	REP		SANGGRUPPE
				BØR	TALLERKEN	KLEM		
			RØYK					
			KONSERTLOKALE					
			BUSSTOPP	UD		UD		
DRIKKE	ØNSKER							UD
		UD		KAPTEIN	PASSERT	AMERIKANSK TEGNSPRÅK	LØYNTNANT	FNISTE
IKKE		BYGD						
		TONE						
RETNING	STUDENTBY							GAFLE
		AASEN				UD	TALL	
		TID						
		FJÆR				ARTIKKEL		
			UD	IKKE UTE				
TALL								

KRYSSORD

TEKST:
Margret Meek

Send inn løsningsforslaget til avisredaktør@studentmediene.no innen 19.03.2024 og vær med i trekningen av Under Duskens egne kryssordgensler!

JUVELER
DAHLSVEEN
en del av mestergull

Den originale NTH-ringen for sivilingeniører og sivilarkitekter finner du hos oss.
Rask levering!

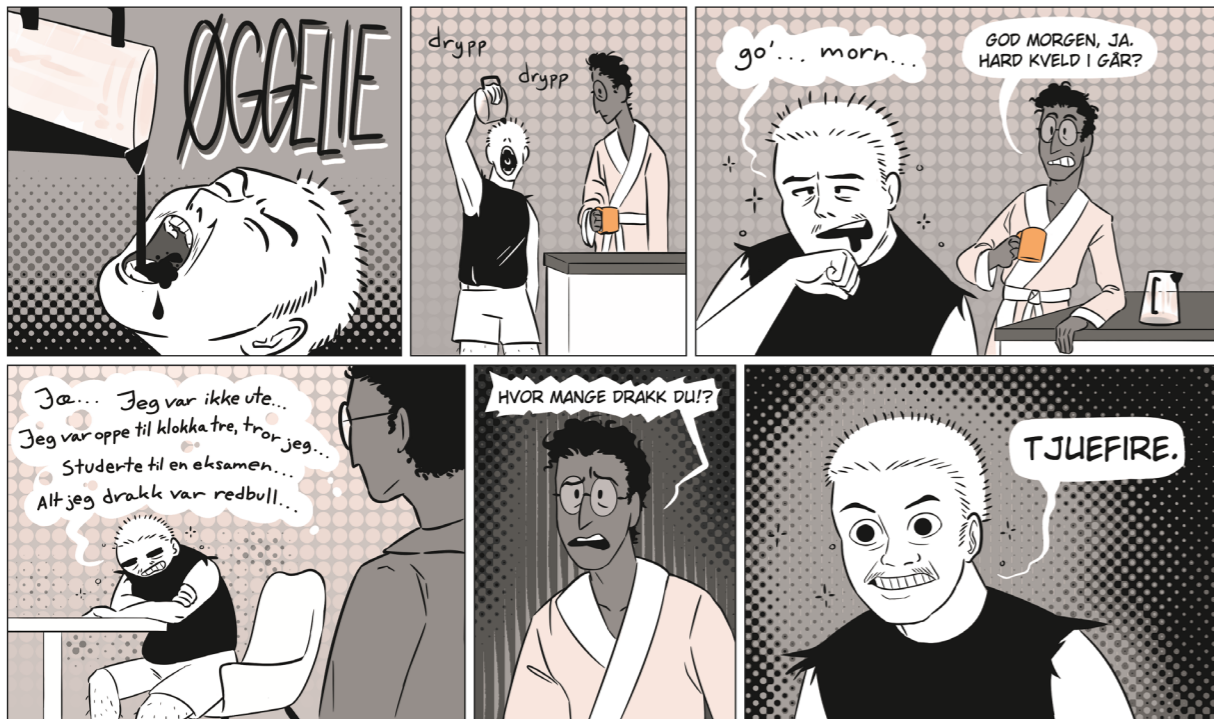
Olav Tryggvasons gate 24, Trondheim
www.gullsmeddahlsveen.no
Tlf: 73 52 58 06

STRIPE

ØGGELIE

ILLUSTRASJON: Eugen Johnsen

LOFFEN & KNEIPPEN

ILLUSTRASJON: Victoria Lillejord Stenshagen

KVISS

TEKST: SARA LØTVEIT, KRISTOFFER RAMSØY FREDRIKSEN
Spørsmål og kommentarer kan sendes til kviss@studentmediene.no

- Hvem vant afrikamesterskapet i fotball?
- Hva gikk feil i kvinnenes fellesstart under norgesmesterskapet i langrenn?
- Hva heter Israels Eurovision-låt som har blitt kritisert for å være for politisk?
- Hvem vant Farmen kjendis?
- Hvilke sider var det som manglet i siste Under Dusken-magasin (UD2)?
- Hva er det kjemiske symbolet for gull?
- Hvilket hav ligger mellom Australia og New Zealand?
- Hva er det mest solgte videospillet gjennom tidene?
- Hva er Donald Trumps mellomnavn?
- Hvilket år ble den internasjonale kvinnedagen markert for første gang?
- Hvorfor var nachochipsen Hot Chip Challenge i nyhetene nylig?
- I hvilken bygd ble Ivar Aasen født?
- Hvilke Grandiosa-produkter forsvinner nå fra butikkene?
- Hva er det mest solgte norske albumet gjennom tidene?
- Hvilket dyrehode blir den hinduistiske guden Ganesha ofte avbildet med?
- Hva heter Norges beste turner?
- Hvilken medisinsk tilstand kalles «jaundice» på engelsk?
- I hvor mange år bodde Smokey ved siden av Alice ifølge låten «Living next door to Alice»?
- På Madagaskar bor det 30 millioner mennesker, men hvor mange pingviner bor der?
- I hvilken by ble det funnet ti personer døde etter storbrann 23. februar?

Svar: 1: Eftenbønskysten 2. Løypen var markert feil, så mange gikk seg bort. 3: «October Rain» 4. Sondre «Sondre» Mjølberg Mysterøy, 5. Spillposten, 6. Au, 7. Tasmania, 8. Minecraft, 9. John, 10. 1909, 11: Den hadde så mye chili. 12. Ørsta, 13. Grandiosa med tynn bunn, 14. Sissel Kyrkjebø sitt julealbum Glade jul, 15. Elefant, 16. Sofus Heggemnes, 17. Gulsoy, 18. 24 år, 19. 0, 20. Valencia

HVORDAN VILLE DU HA GJORT DET SOM INFLUENSER?

ILLUSTRASJON: Eugen Johnsen

0–5 poeng:

HATET PÅ REDDIT: Beste resultat er -3 poeng på reddit og en kjellerleilighet som lukter av snus og råtnende, neglisjert akvariefisk.

5–10 poeng:

LEVER AV Å REAGERE: Vennelos og låst til skjermen. Fra soloppgang til solnedgang må du smile, le og kommentere på hjernedøde videoer for å få skrappt sammen nok kroner fra reaksjonsvideoene dine til å betale for kost, losji og en begynnende alkoholavhengighet.

10–20 poeng:

MAMMAINFLUENSER: Som en av de tidligere bloggerne har du nå to-tre barn du kan utnytte for likerklikk og seertall. Denne lykken og pengerullingen vil jo vare frem til de er myndige. Sett bort fra det kommende søksmålet er jo alt bare bra.

15–20 poeng:

KANSELLERT Du hadde så utrolig suksess på Tiktok under koronapandemien at du nå kan prøve å legitimere kjendisstatusen din ved å dukke opp på realityprogram, sladresidene i Se og hør og krisemøte med Elden. Nå trenger du bare å bli kansellert, så kan du kalle deg en ekte influencer.

Spitposten

Norgest mest sensurerte presse

Registrerer:

- ...at vi er tilbake, bebi!!!
- ...at vi kommer til å savne deg, Joffi<33
- ...at Danby Choi rizzer opp mæbski på Tøyen Holding
- ...at det er 06 som gjelder
- ...at fresh white er for gutta uten KUKK
- ...at du burde vippse et par kronasjer til 47830811 takk
- ...at det hadde vært jævlig ålreit takk
- ...at Marcus og Martinus preller fresh white
- ...at Marcus og Martinus gjorde cripwalk på scenen
- ...at Marcus og Martinus drepte Biggie Smalls
- ...at bæsj
- ...at promp
- ...at Vidar Villa vil ha ballene sine mot moren din sitt kinn
- ...at Vidar Villa er Under Duskens nye sexspaltist
- ...at kingskurkone er skalla
- ...at kingskurkto er på vei
- ...at kingskurktre?
- ...at havet staves med store bokstaver
- ...at Aksel Lund Svindal kommer for fort
- ...at the splash zone
- ...at splæsjesone
- ...at pats one
- ...Scooby Doo blir oversett
- ...at det er jævlig gode filmer
- ...at Vidar Villa ikke tror på global oppvarming
- ...at Oliver Lovrenski ikke drikker alkohol
- ...at hva faen er poenget med det?
- ...at Oliver Lovrenski aldri har vært yngre
- ...at han vokste opp på Tåsen?!
- ...at det er jævlig fett, men litt dobbeltmoralisk
- ...at Oliver Lovrenski bærer på mye fysisk smerte
- ...at Vidar Villa skrev masteren til moren din
- ...at alle Erika Norwich skriver sanger med er i Oslo
- ...at det er krengeverdig
- ...at Tåsen er sertifisert hood
- ...at Tåsen Holding

Utgavens dyr: ONE NIGHT STANDET

Denne flyktige skapningen kan bli sett i gårlysninga, gjerne luskende på tå hev gjennom ganger for å unngå kleine romkamerater. Ikke spør om navn da disse vesnene gieren vil holde sin identitet skjul på bakgrunn av manglende kondombruk kvelden før. Ons-en er gjerne lettskremt og klamydiainfisert så avstand er anbefalt. Hold også ekstra utkikk etter ukedags-onsene da disse kan bli domestisert.

MENN ER IGJEN SAMFUNDETS TAPERE

Vi må kalle en spade for en spade: kvinner tar over Samfundet.

La oss se på empirien: Fitteblekkens redaktør Marit Kuskegard er kvinne, Samfundetleder Astrid Æljetun er kvinne, og jammen santen er ikke den nye KUke-sjefen Selma Uglesett Lindeman (eller skulle vi kanskje heller si: Fitte-sjef!!!) også kvinne.

Kvinner brutale inntog i det offentlige rom på Samfundet kommer ikke uten en pris: Vi vil komme til å se brente BH-er, ubarberte armhuler, metoo-tyranni, menstruasjonsblod på vegger og i tak, pronomen, og ikke minst: en offentlig debatt som ikke dreier seg om oss menn!

La det være klinkende klart: Om Studentersamfundet ikke stiller med parolene «Mer kunnskap om mannesykdommer» og «Kamp for pornoindustrien», i det Woke-Helvetet noen vil kalle «Kvinnedagen» den 8.mars, vil Simen Velle (jeg kjenner han godt personlig, jeg kjenner også kroppen hans) kuppe makten på Samfundsmøte påfølgende lørdag.

Et Samfund styrt av menn, er et harmonisk og velorganisert Samfund. Det vil ikke være tilløp til verken boikott eller andre typer blodrød kulturmarxistisk idioti. Med samtykke fra Velle kan jeg allerede nå røpe en del hans kulinariske innvendinger mot Samfundets drift som vil komme ved hans overtagelse: Lyche vil kun servere anguskjøtt med andre animalske produkter som tilbehør, og både råmelk og brystmelk blir å finne på tapp i Daglighallen.

Utlysning:

sexspaltist trenger frivillige til spalte

UD i kulden: Vidar fuckings Villa
Fordi han sang om moren din, upassende og frekt, pluss hva faen egentlig? Helvete ass. Jeg tenkte faktisk på det her om dagen, hva faen er Villa for et navn? I kombinasjon med Vidar glemmer man hvor sykt det egentlig er. Er han bare veldig glad i brusen? Han digger moren din, vil ha hennes lepper mot sitt kinn. Kan vi vie litt tid til å bare tenke på hvor ekkelt det er? Livin' la Vidar Villa har klart å formulere en relativt uskyldig tanke på den mest vulgære måten som finnes. Kan du plis drite i det fremover eller?
Det var i grunnen alt.
Kos dere på konsert!

Meg: Mamma kan vi få Oljedirektoratet-kake pleeeeeease 🙏🙏?

Mamma: Nei, vi har Oljedirektoratet-kake hjemme 😞

Kaka:

Introduserer: UA-edition

- ...at UA registrerer at
- ...at fitteblekka er samstemte som alltid
- ...at intern debatt tas best offentlig
- ...at det veit NTNU alt om
- ...at på tide å lufte skittentøyet
- ...at det stinker olje
- ...at det er kleint det
- ...at kanskje ikke dele enhver dusjtanke?
- ...at joda, verden trenger å høre min mening
- ...at Fittebloggen
- ...at livet blir jævlig uten equi-daddy
- ...at de gjør mye dritt, meeeeen
- ...at prostitusjon livet ut
- ...at fest og moro ødelegger alt
- ...at er vi ikke bedre enn dette?????
- ...at nei
- ...at debatt i Fitteblekka er ikke bra nok kanskje??
- ...at debatt er død
- ...at debattredaktør gråter
- ...at blir UA støttet av Equinor?
- ...at blir UA sponset av Fitteblekka?
- ...at motsatt hospitering
- ...at stopp migrering til UA
- ...at UA, more like Ukule Avfallsbøtter
- ...at Underbetalte Ansatte (too real?)
- ...at Udugelige Artigperer
- ...at Usle Arbeidere
- ...at men hva skjer nå?
- ...at faller hierarkiet
- ...at blir anarkososialister hele smæla
- ...at vi er alle redaktører i dag
- ...at vi er alle UA
- ... at også UA
- ...at ingen judas uten UA
- ...at #notallUA:((((
- ...at mAgNUs Sandvoll
- ...at det gjorde vondt

Fyller du 21-24 i år?

Visste du at 21-24 åringer får dekket 75 % av offentlige takster for tannundersøkelse og nødvendig tannbehandling?

Bor du i Trondheim og besøker en av våre klinikker i byen betaler du kun 25 % av behandlingskostnadene.

Velkommen til oss for trygg og god tannbehandling!

Finn din nærmeste klinikk i Trondheim:

- Leutenhaven
- Munkegata
- Sanden
- Sirkus Shopping
- Trondheim Torg

Velg klinikk, behandler og tid som passer deg best.

Les mer eller bestill time:
Skann QR-koden eller besøk
orisdental.no

 ORIS DENTAL